

הפסח
את ליל חמשה
עשר

והפסח את ליל חמשה עשר
ונתתם לכם ליל פסח

חג הפסח

גליון מז' | תשפ"ב

אור להביות הלל של איש הישראלי
בועד מאד עני לב השמים לה יתברך,
ואין סוף ואין תכלית לתשוקתו

תנחומי

היו האמט אויך
דאס הארין
נאר היין אר פסט
עם באהאר ציען

אור ובהירות בעבודת השם במשנת ברסלב

לב ונושנה

למה נקרא שמה 'הגדה' של פסח?

עיקר הגלות היא 'גלות הדעת', ופגם הדעת הוא ע"י פגם הברית כידוע. בפרט גלות מצרים שהיה בשביל תיקון הברית, כידוע מכתבי האריז"ל. ולכן גם, הגאולה ממצרים היתה בכח הצעקה, "ונצעק אל ה' אלקינו", שכן, "הקול מעורר הכוונה" שהוא ה'דעת', והצעקה גורמת לתיקון הדעת. כשע"י תיקון הדעת "וישלח מלאך" - זה משה, שהוא בחינת ה'דעת', ועל ידו - על ידי התגלות הדעת - נגאלו ויצאו מגלות מצרים.

ומאחר שעיקר התגלות הדעת ויציאת מצרים היא בכח הצעקה והקול, לכן נוהגים לומר את ה'הגדה' בקול רם, לרמז על הגאולה שהיתה ביציאת הדעת מהגלות, על ידי הרמת הקול "וישמע את קולנו".

זוהי גם הסיבה מדוע נקרא סדר האמירה שביליל הסדר בשם 'הגדה', מאחר שעיקרה הוא להביא לתיקון הברית הנקראת בשם 'הגדה' כמו שכתוב 'ויגד לכם בריתו'.

כמו כן, אומרים את ההגדה על כוס של יין, כי היין מרמז גם כן על תיקון הדעת, כמו שאמרו חז"ל 'חמורא וריחני פקחין', היינו שהשותה יין בקדושה מחכים בדעתו, ולכן גם נקרא היין 'תירוש' ודרשו חז"ל 'זכה נעשה ראש', היינו בחינת הדעת שבראש.

(ע"פ ליקוטי מוהר"ן תורה כ')

סדר סימני ליל פסח 'קדש' עני 'נרצה'

כלל עבודת הקודש שביליל השימורים מסודר לפי הסימנים המופיעים בהגדה של פסח, המתחילים ב'קדש' ומסיימים ב'נרצה'.

המשך בעמוד הבא

שלח והלל

לא חוזרים על טעות פעמיים...

מה הסיבה שתמיד כשאנחנו מתחילים התחלה חדשה אנחנו מוצאים את עצמנו שוב ושוב באותה נקודה // אור של פעם בשנה!

אבל מה קורה ביום שלאחר מכן... האור אליו זכינו במתנת חינוך, עוזב אותנו, ואנחנו מוצאים את עצמנו בתחנית סולם הספירות. משם אנחנו צריכים להתחיל ולטפס בקושי רב, מדריגה אחר מדריגה, כדי לצאת משערי הטומאה אליהם נפלנו. והשבר הוא עצום... 'איך זה יכול להיות?!' - אנחנו שואלים את עצמנו. הרי כבר היינו במקום כל כך גבוה, ועכשיו אנחנו מתחילים שוב פעם מלמטה כל כך?!

אבל האמת היא, שהטעימה הנפלאה הזו מהאור, הייתה רק בשביל להוציא אותנו מבית האסורים לדרך חדשה של קדושה, אולם שם צריך כל אחד לפי דרגתו להתחיל להתקדם, שלב אחרי שלב, עם עוד מעט רצון ותפילה, לכבוש בכל פעם עוד פסיעה של קדושה, עד לתכלית התשובה.

כשאנחנו משננים לעצמנו את הידיעה הבהירה הזו שוב ושוב, אנחנו יכולים לצאת לדרך בלי בלבול ומורא; אנו יודעים איפה אנחנו מונחים, ומוכנים להילחם בגבורה על כל ספירה ומדרגה עד לשער החמישים שבקדושה, אליו נזכה ביום מתן תורה.

ובמילים פשוטות; בעת שמאירים עלינו את כל האורות הקדושים, אורות של התגלות אלוקות ומוחין גדולות עצומים, אסור לנו לשכוח שהכל בחסד ה' עלינו, וכלל לא לפי מעשינו ודרגתנו. בעת המרוכזות הזו נקבל על עצמנו ראשית-כל: 'אנחנו יוצאים ממצרים!', ואפילו אם לאחר מכן נצטרך ללכת במדבר נחש שרף עקרב וצמאון, ולהתנסות בניסיונות קשים וכואבים. כעת, כשאנחנו טועמים את הגאולה אנחנו חייבים להבטיח לעצמנו שנזכה אליה בכל מחיר.

כך גם להיפך; באותם ימים של ספירת העומר כשהמתיקות כבר מתפוגגות לה, ואנחנו נזכרים במצב האמיתי שלנו ובמה שעוד נשאר לנו לתקן, ניזכר באותו לילה קדוש של 'ליל הסדר', בו ישבנו אפופים באורות 'שלא בהדרגה ושלא כסדר', והבטחנו לעצמנו להתחיל לחיות חיים של 'בן חורין', משוחררים מכל עול של שקר והבל.

טיעורר ברידער! אחים יקרים! הגיעה עת גאולה! הגיע הזמן להתחיל לטעום מקדושתו של 'שער החמישים', לענג את נפשותינו בדעת טהורה, ולא להפסיק לכסוף להתגלות כבוד ה' בבוא משיח במהרה.

הפעם אנחנו לא חוזרים על הטעות שנפלנו בה שוב ושוב, זהו! הגיע הזמן לשנות!

אף אם רק בני עשרה או עשרים אנחנו, הרי אנו זקנים ועייפים כבני שבעים שנה... מזמן כבר שכחנו כמה פעמים התחלנו להיכנס מחדש לעבודת ה'. כמה הבטחנו לעצמנו שמעכשיו אנחנו עוזבים את הכל ופותחים דף חדש לגמרי, מנסים להתכונן באמת לחיים של נצח נצחים...

כבר ניסינו בראש השנה, בפורים, בט"ו בשבט, ואף בתשעה באב כבר רצינו להחיש את ביאת הגואל. אבל תמיד מצאנו את עצמנו מושלכים ונפולים אחרי ימים או שעות, כשעדיין חכלי עבותות התאוות סובבים אותנו, וההרגלים הרעים מושרשים בנו ומושכים אותנו לארבע רוחות העולם.

אבל עכשיו, הכל הולך להשתנות, באמת!

כשהודי נמצא בגלות, זרוק ואבוד במעבריו הנוראים, הוא באמת חסר סיכוי לחלוטין... הרי אם לא הצליח להתגבר על הניסיונות שהיו לו לפני הנפילה, כשעוד היה לו חשק, רצון ודעת, איך שייך שיתגבר עכשיו?!

אבל האב הרחמן אינו שוכח אותנו אפילו לרגע, וחושב מחשבות 'לכל ידח ממנו נידח'. הוא שולח שביבי אור של התעוררות לכל יהודי, היכן שלא יהיה, ובכוח אותה 'אתערותא דלעילא' מתעורר לבו בקרבנו, והוא מקבל כוח לצאת לדרך חדשה.

כך גם כלל ישראל בגלות מצרים; הם היו מונחים בערות הארץ, עומדים רגע לפני אבדון מוחלט ונפילה אל תוך 'שער החמישים דקליפה', ואז מופיע עליהם משה רבינו ומגלה להם את הבשורה הנוראה: 'כחצות הלילה אני יוצא בתוך מצרים' - יהודים יקרים! דווקא כאן בשיא החושך, עומד להתגלות עלינו אור ה' בעצמו ללא לבושים, ולהוציא אותנו בדרך לארץ המובטחת.

מאז ועד היום, בכל שנה בליל הסדר, אנו זוכים לטעום מאותה הארה עצומה. בכתבי האריז"ל אנו מוצאים הפלגות נוראיות בגדלותו של אותו אור עליון, היורד ומאיר בעוז אף שאין אנו ראויים אליו כלל. בלילה זה אנו מקבלים כוח אדיר, לצאת מה'מצרים' הפרטי שלנו לגאולה וישועה.

גדול, עד שיכול לארח את כל מי שירצה לסעוד אצלו.

(ע"פ ליקוטי הלכות, פורים ו, יב)

אחד חכם ואחד רשע

בתוך הארבעה בני' שכנגדם דיברה תורה, נמצא גם **הבן הרשע**. והדבר תמוה, כי מבואר בתורת הנסתר שארבעה בני' אלו הם המלכות דקדושה, שיש בה ארבע בחינות (עיי' ליקוטי מוהר"ן תורה ל), וא"כ כיצד יתכן שגם הבן הרשע הוא חלק מהמלכות דקדושה?

וביאור הדבר הוא, כי על אף שהוא רשע, יש לו חלק בהמשכת השגת אלוקות, הנעשה בסיפור האמונה הקדושה. כי דווקא על ידי שהוא שואל ומקשה את קושיותיו, ומשיבים לו ומקחים את שיניו, על ידי זה נתגדל ידיעת אמיתת האמונה בה' יתברך. כי אחר שכבר גילה הרשע כל הכפירות והאפיקורסות שבלבו, וכבר השיבו לו להקחות שיניו, הוא טובה גדולה לדורות, שאם יבוא אחריו מי שישאל ויקשה כמוהו, יענו ויאמרו לעומתו, כי כבר הקשו ותירצו קושיא זאת, בחינת "כל רוחו יוציא כסיל וחכם באחור ישבחנה".

סיבה נוספת מדוע נכלל הבן הרשע' בתוך הארבעה בני' דקדושה, כי גם אם הוא כמו שהוא, הרי יכולים לצאת ממנו בני' כשרים, כמו שאמרו חז"ל "דילמא נפקי מיניה בני' מעלי", וכן איתא בזוהר הקדוש אלמלי היה הקדוש ברוך הוא ממיית את תרץ קודם שיצא ממנו אברהם, לא היה אברהם וכל האבות בעולם ומשה רבינו ומשיח וכל הצדיקים.

(ע"פ ליקוטי הלכות, גיטין ד, ח)

צפון – אכילת אפיקומן

החלק הגדול של המצה האמצעית, מרמז על הדעת והחכמה. לעומתו, החלק הקטן מרמז על האמונה והתמימות. ועיקר החכמה הוא שישכיל כי רחוק ממנו השכל והדעת, ויתחזק רק באמונה יתירה. ואפילו החכמה והשכל דקדושה, יכולים להשיגה רק אחר שהקדים את עיקר החכמה, שהוא התמימות והאמונה.

ועל כן טומנים ומצפינים את **האפיקומן**, לרמז שעדיין החכמה והדעת רחוקה מאיתנו, ואין אנו רוצים להשתמש בה. ואת החלק הקטן הרומוז על אמונה, אנו מגלים ועונים עליו בדברים הרבה, לקבוע בליבנו היטב את האמונה הפשוטה והתמימה. אלא שבסוף הסדר, שמרמז על הקץ האחרון, אז אנו מגלים ומוציאים את האפיקומן, כי אז נאמר "ומלאה הארץ דעה". וזה לשון אפיקומן – 'אפיקו מן', כי עוגה שהוציאו ממצרים טעמו בה טעם מן, ו'מן' הוא הדעת כידוע. ודווקא בסוף הסדר אנו יכולים להוציא ולגלות את המן שהוא הדעת, ולקיים 'אפיקו מן'...

(ע"פ ליקוטי הלכות, גילוח ג, יד)

שני המצות השלימות, אשר אז מצרפין חלק זה, ועליו מברכין 'על אכילת מצה', כי הוא עיקר בחינת 'לחם עוני'. והן בעת אכילת אפיקומן, שאז אוכלין את החלק הגדול.

והסוד בזה הוא, כי שלושת המצות הם כנגד שלש בחינות **כהן לוי ישראל** כידוע, והאמצעית כנגד לוי שהוא בחינת גבורות ודינים. על כן צריך לשבור דווקא את המצה הזאת, כדי להמתיק את הגבורות והדינים. ועל כן נקראת שבירה זאת בסדר סימני הלילה בשם 'יחץ', מלשון 'חצות', כי בחצות לילה נמתקין הדינים שבאמצעות חושך הלילה, וכאשר אכן נתגלה ביותר בליל פסח, כמו שכתוב **"בחצות הלילה אני יוצא בתוך מצרים"**.

(ע"פ ליקוטי הלכות, ראש חודש ג, ענין פסח ד')

וכאן הבן שואל

כדי לקיים מצות 'והגדת לבנך' ולמען תספר' נצטוונו: **"והיה כי ישאלך בנך"**, וכן אמרו חז"ל **"וכאן הבן שואל"**. ולכאורה יש לתמוה: מדוע צריך להיות הסיפור דווקא באופן זה של 'שאלת' הבן, ואין די שיספר האב מעצמו את כל נפלאות ה'?

אלא הענין הוא, שמאחר שבלילה קדוש זה אנו עוסקים לחנך את הבנים ביסוד ושורש תורתנו הקדושה, שהיא **האמונה**, אשר האיר וגילה עלינו אלוקותו לעיני כל בהוציאנו ממצרים, וזה היה כל מטרת הניסים להביא לבחינת 'ויאמן העם' – על כן בהכרח שישאל הבן, כדי להראות לו שאין אנו מבינים כלל, וכך הוא הדרך להארת האמונה הקדושה, שיש שאלות הרבה יותר מתירצים...

ואכן מפני כך אין תשובת 'עבדים היינו' מספקת לתרץ סיבת כל השינויים (כמבואר שם באריכות בליקוטי) כי באמת זה עיקר התיקון, שמודיעים באופן כללי כי ראוי לנו להתבטל ולהאמין למי שעשה לאבותינו ולנו את כל זה, ולקבל עלינו עול מלכותו, גם אם אי אפשר להבין טעם וסוד כל מצוה בפרטיות.

(ע"פ ליקוטי הלכות, נטילת ידים ו, כא)

הא לחמא עניא

מי שידוע וזוכר שפלותו ועניותו, הוא דייקא זוכה לעשירות דקדושה, כי הוא שמח בחלקו, ותמיד טוב לו. ועל זה מרמזת ה'פרוסה' של המצה, כמו שאמרו חז"ל "דרכו של עני בפרוסה". היינו שהוא פורס ומשבר לחמו תמיד, וכל מה שיש לו, הוא חושב שמגיע לו פחות מזה. ועל כן, מאידך, קרבן פסח מרמז על עשירות, בחינת 'ועשירות צאנך'. שכן, דווקא בכח המצה פרוסה זוכים לעשירות.

וזהו שאומרים **'הא לחמא עניא'** שאנו מזכירים לעצמנו עניותנו ושפלותנו, ודווקא על ידי שאנו יודעים את האמת שאין מגיע לנו כלום, עיי' דווקא נמשך לנו שפע עשירות דקדושה, ועל כן תיכף ממשיכים ואומרים **'כל דכפין ייתי וייכול'**, כי דייקא על ידי בחינת לחמא עניא זוכין לעשירות

וסוד הדבר, כי הנה ידוע שבלילה זה מגיעים ויורדים המוחין דגדלות וקטנות, לכל אחד מ'ישראל, בהתגלות נפלא ונורא שאין דוגמתה בשום זמן. וכלל המוחין נקראים 'קודש' כידוע, על כן מתחילים את הסדר בסימן **'קדש'**, להורות על המשכת המוחין הקדושים שבלילה זה.

אמנם, תכלית כל זה, הוא: להגיע לתוקף הרצון דקדושה. וכמו שאנו רואים שעיקר התכלית של פסח נשלם בחג השבועות שאז נתגלה מצח ה'רצון' כידוע. ולכן מסיימים את סדר העבודה ב'**נרצה'**, להורות שתכלית כל המשכת המוחין, הוא לבוא על ידי זה לרצונות וכיסופים וגעגועים להשם יתברך.

'נרצה' הוא גם כמספר **'משה'**, אשר הוא הוציא את ישראל מגלות מצרים שהיא בחינת 'שמד' (היפך הרצון), והעלה אותם לבחינת מצח ה'רצון' [ולכן מספר שמו של 'משה' עומד בין מספר שמ"ד לבין מספר שמו"ש הוא בגימטריא 'רצון', להורות שהוא מעלה את האדם ממצב של 'שמד' למצב של 'רצון'].

(ע"פ ליקוטי הלכות, ברכת השחר ה, יט)

ארבע כוחות – שלימות האמונה

היין יש בו שני כוחות: מצד אחד זכה משמחו, ויין ישמח לבב אנוש, מצד שני לא זכה משמחו ונעשה שיכור.

והנה, עיקר שלימות היין בקדושה, הוא כשה'אמונה' נשלמת על ידי אור ה'אמת' (כמבואר שם באריכות). ולכן, עתה בפסח, אחר שיצאו ממצרים ונתתקנה האמונה, מצוה גדולה לשתות יין. והיין אינו משכר, אלא מרומם את המח ומלהיב את הלב ומשמחו.

זהו גם סוד הארבע כוחות, המרמזים על האמונה, והבחינות הכלולות ותלויות בה, שהם ארבע אלו: אמונה, תפילה, ניסים, ארץ ישראל (כמבואר בליקוטי מוהר"ן תורה ז, עיי"ש). **כוס ראשון**: מעיד ומקדש עליו קדושת היום – בחינת אמונה. **כוס שני**: אומרים עליו ההגדה שהוא סיפור ניסי יציאת מצרים – בחינת ניסים. **כוס שלישי**: מברך עליו ברכת המזון 'על הארץ הטובה' – בחינת ארץ ישראל. **וכוס רביעי**: גומר עליו עליו את ה'הלל' – הוא בחינת 'תפילה', שעיקרה תהילת ה' ושבחו של מקום.

(ע"פ ליקוטי הלכות, פסח ז, יד)

שבירת המצה האמצעית – יחץ

בתחילת עבודת ליל שימורים, אנו לוקחים את המצה האמצעית, ומשברין אותה לשני חלקים, ואחר כך מקיימין עיקר מצוות אכילת מצה במצה שבורה זו. הן בחלק הקטן, בעת ברכת המוציא על

~ כיצד זוכים ל'אורות' הגדולים! ~

ר' מנחם: אוי, רבי שמחה, דער 'סדר נאכט' קומט... גיוואלד!

הר"ר שמחה: מדוע אתה נסער כל כך?

ר' מנחם: מה השאלה? הרי ליל הסדר מגיע, וכולי כיסופים וגעגועים איך זוכים לאורות הגדולים.

הר"ר שמחה: מה הכוונה 'איך זוכים לאורות הגדולים'? הרי כתוב בפירוש בהגדה של פסח איך זוכים לאורות אלו?

ר' מנחם: איזה הגדה? יש לך איזה הגדה של מקובלים גדולים שמגלים את הסוד איך זוכים לאורות?

הר"ר שמחה: לא! אין כוונתי על הגדה של מקובלים, אלא על ההגדה הרגילה שיש בכל בית יהודי...

ר' מנחם: היכן כתוב שם בהגדה הפשוטה הסוד איך מקבלים את האורות? לא ראיתי שם אף פעם סוד זה?

הר"ר שמחה: כתוב שם בפירוש, תכנית ברורה [- א קלארער פלאן] מה צריכים לעשות בלילה

זה, כדי לקבל את כל המוחין והאורות הגדולים: קודם כל, צריך לקחת כוס יין ולקדש עליו. לאחר מכן, צריכים ליטול את הידיים בלי ברכה, ולקחת חתיכת כרפס ולטבלו במי מלח. לאחר מכן צריך לקחת את המצה האמצעית - - -

ר' מנחם: איי איי איי ר' שמחה, סליחה שאני קוטע אותך באמצע דבריך, אבל אנא ממך אל תתלוצץ ממני. לא דיברתי על מה שצריכים לעשות' בפועל, אלא על ה'אורות' של הלילה הזה...

הר"ר שמחה: ר' איד, תשמע טוב: אתה צריך להתחיל להאמין!

ר' מנחם: להאמין במה?

הר"ר שמחה: להאמין שכל המצוות והפרטים של ליל הסדר, הם הם הממשיכים עלינו את כל האורות הגדולים.

ר' מנחם: אבל איך 'מרגישים' את האורות האלה?

הר"ר שמחה: הוא אשר דיברתי: צריך להאמין, גם אם לא מרגישים. וכשהאמונה חזקה כל כך, היא הופכת גם לרגש...

מרוב הלחץ שלך כל הזמן 'להרגיש', אתה כנראה שוכח 'להאמין'. ואז, אתה נכנס ל"קוצר רוח" - שממנו סבלו אבותינו במצרים...

ר' מנחם: מה ענין 'קוצר רוח' לדבריך?

הר"ר שמחה: בליקוטי מוהר"ן תניינא תורה פ"ו מבאר רבינו ש"רוח" היא האמונה, ויש בענין זה שלש דרגות: א. מצד הטוב - מי שיש לו אמונה שלימה, יש לו רוח חיים בשלימות, כי יש לו חיות נפלאה. ב. מהצד השני - מי שאין לו אמונה בכלל, הוא בבחינת מה שנאמר בעבודה זרה "אף אין יש רוח בהם", שאין לו שום רוח חיים. ג. הוא מי שנמצא באמצע - שיש לו אמונה, אך לא אמונה שלימה, ואחד כזה הוא בבחינת "קוצר רוח", כי מצד אחד יש לו רוח, אבל מאידך אין לו רוח חיים בשלימות שהרי אין אמונתו שלימה, ולכן רוחו קצרה.

ואחד כזה - מבאר שם רבינו - צריך לעשות עבודות קשות... כי אינו מאמין שהעבודות הפשוטות שהוא עושה, יש בהם כח עצום להמשיך עליו אורות עליונים ולקרבו בתכלית ההתקרבות להשם יתברך.

ר' מנחם: נפלא מאד. אך איני מבין: האם איני צריך להמתין על האורות הגדולים, ולהיות איזה קאלטער ליטוואק שאין אכפת לו משום אורות, ורוצה רק לקיים מה שכתוב ותו לא מידי?!

הר"ר שמחה: צריך להמתין לאורות הגדולים ולייחל לבואם, אך בלי קוצר רוח, בלי כפירות. רק עם אמונה פשוטה שכשאיני שותה את הארבע כוסות, אומר את ההגדה בקול, ואוכל את המצה והמרור והסעודה הקדושה, אני זוכה לכל האורות הנפלאים האלה.

ודווקא אחד כזה, זוכה על פי רוב לאורות גדולים ואמיתיים... בתנאי שאינו מצפה עליהם בקוצר רוח... ובתנאי שגם אם לא באו האורות כלל, אינו נבהל כלל...

ר' מנחם: אני שומע כאן דרך חדשה בעבודת ה'.

הר"ר שמחה: יא יא, כדאי מאד שתלמד דרך זו היטב היטב, כי זה נוגע לא רק לליל הסדר אלא לכל חלקי העבודה משך כל השנה כולה.

העולם של העובדי-ה' מחולק כיום לשני סוגים: חלק אחד הם 'שוחרי אורות' שכל יגיעתם ומטרתם הוא איך להרגיש אורות עליונים, וכשתוחלתם נכזבה הם מתהלכים עייפים ויגעיים בלי חיות. והחלק השני, הם כאלה שהתייאשו כבר

מלכתחילה מה'אורות' ומכניסים את כל כוחם בתוך ה'כלים'. וכדאי מאד שילמדו שניהם את הדרך איך לשלב ביניהם בשילוב אמיתי ופנימי.

ר' מנחם: זה מזכיר לי את השיחה שראיתי בספר אבניה ברזל: "מוהרנ"ת אמר שרבינו זצוק"ל חיבר יחד הטוב מן הפְּרוֹשִׁים והטוב מן החסידים..."

הר"ר שמחה: נכון.

~ ה"גן עדן" של ה'ליקוטי הלכות' ~

ר' מנחם: ובכן, רבי שמחה, אני חייב להיפגש אתך בחול המועד או אולי אחרי יו"ט, לשבת בישוב הדעת ולשמוע על הדרך הנפלאה הזאת. אך בינתיים, לקראת ליל הסדר, אולי תתן לי בכל זאת כמה גרגירים של אור מהאוצרות של ליקוטי הלכות.

השיחת-חברים בינינו שבשבוע שעבר, אשר נתת לי כמה גרגירים מליקוטי הלכות על ליל בדיקת חמץ, החיו אותי כל כך. ושמעתי גם מאנשים רבים שהחיו את עצמם מאד בזה. אז אולי 'תתרום' לי כמה יהלומים מאירים מליקוטי הלכות על ליל הסדר.

הר"ר שמחה: ר' מנחם, אתה לא רואה איך אני עומד כאן עם המטאטא ביד, ותחת רגליי שלולית של מים ואקונומיקה?

ר' מנחם: אני רואה. אבל אם כבר הספקת לדבר אתי דיבורים נפלאים כל כך, אתה בוודאי יכול להמשיך עוד קצת...

אולי תספר לי לפחות איזה משהו ממוהרנ"ת על ליל הסדר.

הר"ר שמחה: אני יכול לספר לך ש'ליל הסדר' אצל מוהרנ"ת היה אש להבה. וכפי שמסופר בספר 'ימי התלאות' בזה הלשון:

"דרכו של מוהרנ"ת ז"ל בסדר ליל פסח היה נורא מאד בהתלהבות עצום, והיה יושב לגמרי על המיטה ופניו אל הקיר, והיה אומר ההגדה בקול רם ובהשתפכות הנפש ובהתעוררות שאין לשער בניגון שלו (הידוע לאנ"ש), וכן עשה עד 'שולחן עורך', ואז ישב עם כל בני ביתו ונכדיו ... ואחר כך בגמר הסדר, היינו ברכת המזון, הלל, נשמת, הסב עוד פעם פניו אל הקיר, וערך את הסדר בהתלהבות נפלא ובהתעוררות שאין כמוהו, בניגונו הידוע על 'נשמת' עד גמר הסדר" (ימי התלאות, לד).

ואכן, אין זה פלא. שכן, מלבד עוצם קדושתו וצדקותו אשר אין לתאר ולשער, הרי שהוא חי כל כולו עם התורות של רבינו. הוא 'הלך' כל תקופה עם תורה אחרת בליקוטי מוהר"ן, וכל מועד וענין שנודמד לו משך תקופה זו, הסתכל עליה וביאר אותה על פי התורה שהלך עמה.

חרותנו, מקרא קודש זכר ליציאת מצרים. כי בנו בחרת ואותנו קידשת מכל העמים, ומועדי קדשך בשמחה ובששון הנחלתנו" - אזא ליבשאפט... איזה דיבורים משמחים...

ה' אוהב אותנו, ובחר בנו, ומקדש אותנו מכל העמים, ונותן לנו בשמחה ובששון מועדים קדושים כאלה - - -

וכשאכן תאמר את הקידוש הזה בכוונה, קיימת את ה"קדש" - והמשכת על עצמך את כלליות כל הקדושות הנוראות שבכל העולמות!

שכן, שים לב:

בלילה זה אנו שותים ארבע כוסות, כדי להמשיך עלינו ארבע בחינות שיש ב'אמונה', והם: אמונה, ניסים, ארץ ישראל, ותפילה.

לא הבנתי. מה הם ארבע בחינות אלו, ואיך הם קשורים לארבע כוסות?

הר"ר שמחה: זה כבר באמת אי אפשר להסביר עם מטאטא ביד...

הבה נשב כאן בצד על הכיסא, ואנסה להסביר לך בקצרה:

ובכן, דברים אלו הם מליקוטי הלכות, ה' פסח הלכה ז' סעיף י"ד, ודבריו שם מיוסדים על תורה ז' בליקוטי מוהר"ן, שם מגלה רבינו שיש ארבע דברים שהם אחד: "אמונה, ניסים, ארץ ישראל, תפילה".

ואנסה לבאר זאת בקיצור נמרץ, עם מעט ציטוטים מתוך התורה שם:

'אמונה' - בה תלוי עיקר גאולתנו ופדות נפשנו. "כי עיקר הגלות אינו אלא בשביל חסרון אמונה, כמו שכתוב תבואי תשווי מראש אמונה" (נתי"ש) שלא תבוא האטולה עד שיכלו האפיקורסים שמכסים את כל הניסים בדרך הטבע.

'ניסים' - מאחר שאנו מאמינים בה', אנו יודעים בבירור שאין הטבע מחייב מאומה, רק הכל ביד ה', ובידו לעשות כרצונו, והוא יכול לעשות ניסים מעל הטבע.

'ארץ ישראל' - המקום המסוגל לזכות לאמונה, הוא בארץ ישראל. וכמו שכתוב "שכן ארץ ורעה אמונה", שעל ידי שושונים בארץ ישראל זוכים לרעות אמונה, זיך פאשען אין אמונה'. ואכן, שם המקום המסוגל לראות ניסים מעל הטבע, "כי עיקר הניסים בארץ ישראל" (נתי"ש).

'תפילה' - ככל שאמונתנו חזקה יותר, כך מתחזקת התפילה, שאנו פונים ומתפללים תמיד להשם יתברך על כל עניינינו. וגם כשע"פ דרך הטבע אין אנו רואים פתח ישועה, אנו פונים אליו בתפילה, כי אנו מאמינים שהכל ביד השם יתברך והוא כל-יכול. "כי התפילה למעלה מהטבע, כי הטבע מחייב כן, והתפלה משנה הטבע, וזה דבר נס, ולזה צריך אמונה, שיאמין שיש מחדש ובידו לחדש דבר כרצונו".

ידיים, רק שכח לאמר לו שאוכלים מרור. וכיון שבא לה'סדר' רעב מכל היום, ומצפה שיאכל הדברים טובים שאמר לו היהודי, אבל נותנים לו חתיכת כרפס במי מלח, ושאר הדברים הנוהגים בסדר, ואומרים ההגדה. וכבר הוא בעיניים צופיות אל האכילה, והוא שמח כבר שאוכלים כבר המצה. פתאום נותנים לו מרור, ונעשה לו מר בפיו, והוא חשב שזהו הסעודה, שרק זה יאכלו. ברח תיכף במרירות ורעבון, וחשב אל עצמו: יהודים ארוכים, אחר כל הצערעמניא נותנים זה לאכול. ובא לבית המדרש וישן, ואחר כך בא היהודי בפנים שמחות, שבע מאכילה ושתיה, ושאלו איך היה לך הסדר, סיפר לו בכעס. אמר לו: הוי גרמני שוטה, אם היית מחכה עוד מעט, היית אוכל כל טוב כמוני!

כן הוא בענין רבינו ועבודת ה', שאחר כל היגיעות והטרחות עד שבאים ונתקרים לרבינו או לעבודת ה' לזכך הגוף, נותנים מעט מרור, מרירות, כי זיכור הגוף בא במרירות. אבל האיש חושב שתמיד יהיה רק המרירות, על כן בורח תיכף. אבל כיון שמחכה מעט וסובל זה המרירות מעט מזיכור הגוף, אז מרגיש אחר כך כל מיני חיות ותענוג. (ואלו המשלים יכולים ללמוד מהם עצות לכל עניני עבודת ה'). כן הוא בענין זה של עבודת השם, שמקודם עובר המרירות של זיכור הגוף, אבל אחר כך מרגישים החיות".

וכן גם לענייניך:

כשטעמת קצת מרירות וקושי בלימוד 'ליקוטי הלכות', חשבת שבזה נגמר הסיפור, ועזבת. אך אם תתחדש ותמשיך, תגיע גם לשולחן עורך ותסעד את לבך בכל המטעמים הטובים...

ר' מנחם: נפלא מאד! אכן, אני מקווה מעתה לבלי להתפעל ממעט המרור, ולהגיע לא רק ל"שולחן עורך" אלא גם ל"ניצה"...

אבל תכל'ס, ר' שמחה, אנחנו כבר עומדים כך קרוב לחצי שעה, אתה עם המטאטא ביד, ואני עם הזעקלאך קארטאפל, ואתה מפיק מרגליות מפיר, ורק לומר לי משהו מ'ליקוטי הלכות' על ליל הסדר אתה לא מסכים...

הר"ר שמחה: אני נכנע!

אך מחמת קוצר הזמן אומר לך רק כמה פנינים בראשי פרקים. ובכן:

~ סוד "קדש" וכל הארבע כוסות ~

"קדש" - דבר ראשון מתחילים עם קידוש על הכוס הראשון של הארבע כוסות.

ועתה, שמע ר' מנחם! אני ממליץ לך מאד, פשוט להקשיב היטב אל המילים המתוקים מדבש שאנו אומרים בברכת ה'קידוש': "אשר בחר בנו מכל עם, ורוממנו מכל לשון, וקדשנו במצוותיו". אוי, ווי זיס...

"ותתן לנו ה' אלקינו באהבה מועדים לשמחה חגים וזמנים לששון, את יום חג המצות הזה זמן

כך נוצר ה"ליקוטי הלכות", וכך נוצר רבי נתן כזה, עם שלהבת אש כזו! ואם נלך גם אנו בדרך זה, נזכה גם אנחנו...

אנו כבר לא צריכים אפילו לחדש ולדרוש בעצמנו, אלא פשוט ללמוד את ה'ליקוטי הלכות' ולהלהיב את לבנו ברשפי אש שלהבתי-ה.

ר' מנחם: נו, אז אנה תלהיב מעט את לבי. ספר לי מעט מה כתוב בליקוטי הלכות על לילה זה ומצוותיו.

הר"ר שמחה: או אָה, ביסט א גרויסער עקשן...

ר' מנחם: "צריך להיות עקשן גדול בעבודת השם" - אומר רבינו.

הר"ר שמחה: עיקר העקשנות אתה צריך - ללמוד בעצמך בעתו ובזמנו את ה'ליקוטי הלכות', ולא לסמוך על ה'שיחת חברים' השבועית שלנו. "ואל תאמר שהיא תבוא אחריך, שחברייך יק'ימונה בידך" ... (אבות פ"ד מט"ו)

ר' מנחם: אתה צודק! אני מקבל על עצמי בלי נדר להתחדש בלימוד ליקוטי הלכות...

הר"ר שמחה: אשריך טוב לך! 'קבלה' נפלאה כזו, היא הכנעה אמיתית של מצרים, וסימנך: "וּבְכָל אֱלֹהֵי מִצְרַיִם אֶעֱשֶׂה שְׁפָטִים אֲנִי הוֹי"ה" = בגימטריא "הספר הקדוש ליקוטי הלכות" ... שכן, הספר הקדוש ליקוטי הלכות, עושה שפטים בכל אלהי מצרים.

ולא רק בהם, אלא גם בשאר כל הקליפות; אדום, מואב, וכנען. וסימנך: הפסוק בשירת הים - שנזכה לקרוא אותו בתורה בשביעי של פסח - "אֶזְנֵי נְהַלְוֹ אֲלוֹפֵי אֲדוֹם אֵילֵי מוֹאָב יִחַזְמוּ רַעַד נִמְגוּ כָּל יִשְׁבֵי כְנָעַן", עולה ג"כ בגימטריא זו: "הספר הקדוש ליקוטי הלכות"...

ר' מנחם: גימטריאות נפלאות!

הר"ר שמחה: ויותר ממה שהגימטריאות הם נפלאות, הרי שהלימוד בליקוטי הלכות נפלא הרבה יותר... וכפי שאמר מוהר"ן בעצמו שה"ליקוטי הלכות" הוא "הגן עדן בעצמו"!

ר' מנחם: לא נעים לי לומר, אבל האמת היא שכמה פעמים התחלתי ללמוד ליקוטי הלכות, ולא ממש הרגשתי גן עדן... היה קשה לי קצת להבין את דבריו, וזה החליש אותי מלהתמיד בזה.

הר"ר שמחה: אתה מזכיר לי את הסיפור של הגרמני עם ה'מרור'.

ר' מנחם: איך מגיע גרמני למרור? האם זה סיפור מאושוויץ?...

הר"ר שמחה: מדובר במשל שסיפר רבינו, ומובא בספר כוכבי אור. וכך מסופר שם:

"מעשה ממרור שסיפר רבנו ז"ל. שפעם אחת הלכו יהודי וגרמני יחד נודד, ולימד היהודי את הגרמני שיעשה את עצמו כמו יהודי (כיון שהלשון הוא אחד), והיהודים רחמנים וירחמו עליו. וכיון שבא סמוך לפסח לימדו איך שיתנהג בכל הסדר (כשקרא אותו בעל הבית לבית על הסדר), שעושיין קידוש, ורוחצים

רק ברצונו ומתוך זה נתעורר בכיסופים וגעגועים גדולים אליו, ולהגיע ל"נרצה" (כפי שדיברנו בשבוע שעבר).

ועיקר ה"הארת הרצון" זוכים בשעת אכילת המצה והסעודה הקדושה. אמנם, כדי לזכות להארת הרצון בשעת הסעודה, אנו צריכים להמשיך עלינו מקודם 'בטחון' בהשם יתברך (כפי שמבואר באריכות ובעומק שם בליקוטי מוהר"ן תניינא תורה ז', עיי"ש). שזהו סוד הרחיצה ונטילת הידיים לפני הסעודה, כי 'רחיצה' הוא מלשון 'בטחון' בלשון ארמית, כמו שאומרים "ביה אנת רחיץ". כי ע"י הרחיצה אנו מטהרים את הידיים מהרוח שטות לבל נחשוב ש"כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה" רק נדע שאין שום כח בידינו רק הכל מהשם יתברך, וזוכים לבטחון. כי הידיים בקדושה הם בחינת בטחון, שמרימין ידיו לה' יתברך, בבחינת פרשתי ידי אליך שיטחתי אליך כפי. כי אין לי שום בטחון בכוחי ועוצם ידי, כי אם בר לבד בטחתי" (ליקו"ה, שם).

אמנם, בליל הסדר אין אנו מסתפקים ברחיצה אחת, אלא אנו רוחצים פעמיים. ומלבד הרחיצה לפני הסעודה, אנו רוחצים גם לפני אכילת ה"כרפס", שהוא ירק פשוט.

"לומר שאפילו אכילה זאת של מעט ירק, אין בכוחי להמשיך כי אם על ידי בטחון בחסדך לבד. וזה עיקר שלימות הבטחון, שאפילו כשהאדם בעניות ובדחוקות גדול ופרנסתו מצומצמת מאד, ואין לו כי אם מעט ירק, אל יהרהר אחר מידותיו, רק יאמר: הלא גם זה המעט ירק הוא חסד נפלא מה' יתברך, על כן אני בוטח בו. כי האלקים הרועה אותי במעט ירק הזה, הוא יכול לפרנסני בכבוד ועושר גדול כרצונו. כי לא ממוצא וממערב וכו' כי אלקים שופט זה ישפיל וזה ירים" (ליקו"ה, שם).

ולכן תראה נפלאות בשם של "כרפס", שיש לו שני פירושים בלשון הקודש: פירוש אחד, הוא ירק, ופירוש שני, הוא בגדי משי יקרים, כמו שכתוב במגילת אסתר "חור כרפס ותכלת".

כי אכן, בכח הבטחון החזק והעצום בה' - שהוא סוד "ורחץ" - גם אם אין לנו לעת עתה רק איזה ירק פשוט, אנו יודעים שגם מעט הירק הזה הוא חידוש נפלא כמו בגדי משי יקרים, ומי שנתן לנו את הירק הזה יכול גם להעשיר אותנו ולהלבישנו חור כרפס ותכלת...

ובזה אנו ממתיקים את כל ה"מוחין דקטנות" - וכמובא בכוננות האריז"ל שע"י אכילת הכרפס ממתיקים את המוחין דקטנות. והביאור בזה לעבודת ה' הוא: כי כשיש לאדם עניות ודחוקות או שאר צרות, יש לו מזה מוחין דקטנות. אבל אם הוא מחזק את עצמו בבטחון חזק בה', אזי נמתק ממנו כל המוחין דקטנות.

וגם אם הוא עני מרוד שאין לו אלא מעט כרפס, הוא יודע שהמעט שיש לו הוא רק מה', והוא בוטח בה' שהעושר והכבוד מלפניו והוא יכול גם להעשיר אותו עשירות מופלג...

וזה לשון מוהר"ן שם:

ידי המשכת עצם האמונה [ע"י כוס ראשון] ואור הניסים מעל הטבע [בכוס שני] ואור קדושת ארץ ישראל [בכוס שלישי] אנו זוכים עתה להמשיך [בכוס רביעי] את אור התפילה, ונפתח פינו להרבות בתפילות ושירות ותשבחות להשם יתברך.

וכלשון מוהר"ן ת:

"וכוס רביעי הוא בחינת 'תפילה', כי על כוס רביעי גומרין את ההלל והלל הגדול ונשמת, שהם כלל כל התשבחות וההודאות והברכות, שזהו בחינת תפילה".

נמצא לסיכום:

בכוס הראשון - אנו ממשיכים עלינו את כלליות כל הקדושות, על ידי שאנו מכריזים את עצם האמונה שלנו בהשם יתברך.

בכוס השני - אנו מספרים את כל הניסים והנפלאות של יציאת מצרים, ובזה אנו ממשיכים עלינו את האור של ה'ניסים', להאמין ולפעול ניסים מעל הטבע.

בכוס השלישי - אנו ממשיכים עלינו את קדושת ארץ ישראל, שהוא היפך טומאת מצרים, ושם מקום האמונה והניסים והתפילה.

ובכוס הרביעי - אנו ממשיכים עלינו את האור של 'תפילה', שנוכל תמיד בכח האמונה החזקה, להתפלל ולשיר שירות ותשבחות להשם יתברך.

ר' מנחם: מורא'דיג! אתה מכניס לי כיסופים עצומים לזכות לשנות את הארבע כוסות, לצאת מכל הכפירות של חכמת הטבע, ולהמשיך עלי קדושת האמונה והניסים וארץ ישראל והתפילה.

הר"ר שמחה: אכן, ראוי לנו לשנותם מתוך כיסופים גדולים מאד, ומתוך שמחה עצומה!

מוהר"ן מדבר הרבה על ה"יין" של הארבע כוסות, שאורו גדול מאד, ומאיר בנו אור האמונה והתרוממות המוחין.

ומה שאמרתי לך עד הנה, הוא רק מ'ליקוטי הלכות' אחד, ויש עוד הרבה מאד סודות על הארבע כוסות ועל כל אחד ואחד מהם בנפרד.

~ סוד "ורחץ כרפס יחץ" ~

ר' מנחם: אולי נמשיך קצת, ונעבור ל"רחץ"?

הר"ר שמחה: ובכן, את סוד ה"רחץ" אסביר לך יחד עם סוד ה"כרפס", ע"פ מאמר אחר בליקוטי הלכות, ה' נטילת ידיים לסעודה הלכה ו', המיוסד על תורה ז' בליקוטי מוהר"ן תניינא, שם מגלה רבינו כיצד להמשיך בעת האכילה "הארת הרצון".

אין באפשרותי לבאר לך כל התורה על רגל אחת, אבל הבה ננסה להסביר בקצרה במלים פשוטות:

הנה, בכל סעודה אנו רוחצים ידינו לפני האכילה, אמנם בליל הסדר אין אנו מסתפקים ברחיצה אחת, אלא אנו רוחצים פעמיים; פעם אחת "רחץ" בלי ברכה לפני אכילת הכרפס, ופעם שניה "רחצה" לפני אכילת המצה.

וסוד הדבר, כי כל עניינינו בליל הסדר הוא להמשיך "הארת הרצון", שנזכה להאמין בה' שהכל מתנהג

והנה, טומאת מצרים, הוא ההיפך הגמור מכל זה. כי כשם שארץ ישראל היא מקום האמונה, כך להיפך ממש, מצרים הוא מקום הכפירה והטבע, ושם אין מאמינים כלל בהשם יתברך ובניסים מעל הטבע, ואין שם מקום התפילה, עד כדי כך שאפילו משה לא רצה להתפלל בתוך מצרים רק אמר "כצאתי את העיר אפרוש את כפי" (עיי"ש באריכות).

ובליל פסח, אנו זוכים לצאת מטומאת מצרים, טומאת הכפירה הטבע, ואנו שותים ארבע כוסות - שהם כנגד ארבע לשונות של גאולה שנגאלנו ויצאנו מטומאת מצרים - ועל ידם אנו ממשיכים עלינו את אור האמונה, על כל ארבעת חלקיה: אמונה, ניסים, ארץ ישראל, ותפילה.

כי הנה, את הכוס הראשון אנו שותים בתחילת ליל הסדר, ובו אנו מכריזים על כלליות אמונתנו בהשם יתברך, שזהו ענין האמונה הכללית. ולכן היא נקראת "קדש", כי האמונה היא כלליות כל הקדושות.

וכלשון מוהר"ן ת:

"על כוס ראשון מקדשין קדושת היום שהוא הקידוש, זה בחינת עצם האמונה, שהיא עיקר הקדושה, כי עיקר שבח קדושת היום הוא על ידי אמונה שכלולה מכל הקדושות, כמו שכתוב 'ועם קדושים נאמן', כמו שכתב רבינו ז"ל בהתורה 'חותם בתוך חותם' שאמונה היא כלליות הקדושה".

ועל הכוס השני, אנו אומרים את ההגדה, ומספרים את כל הניסים של יציאת מצרים - כדי להמשיך עלינו האמונה ב"ניסים" שהם למעלה מהטבע.

וכלשון מוהר"ן ת:

"וכוס שני הוא בחינת 'ניסים', כי על כוס שני מספרים כל עיקר הנס של יציאת מצרים וכל תוקף הניסים של העשר מכות וכו'. נמצא, שעיקר התגלות הניסים מגלין על כוס שני, כי הוא כנגד בחינת ניסים".

ועל הכוס השלישי, שהוא לאחר הסעודה, אנו מברכים ברכת המזון, אשר עיקר ברכת המזון היא שבח והודאה על ארץ ישראל, כמו שכתוב "ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך על הארץ הטובה אשר נתן לך" (וכפי שמבואר ענין זה הרבה בליקוטי הלכות, שעיקר ברכת המזון הוא להמשיך עלינו ועל המאכלים קדושת ארץ ישראל). ואנו מודים שם באריכות "על שהנחלת לאבותינו ארץ חמדה טובה ורחבה", "ועל שהוצאתנו מארץ מצרים" שהיא היפך קדושת א"י.

וכלשון מוהר"ן ת:

"וכוס שלישי מברכין עליו ברכת המזון, שהוא לברך להשם יתברך על ארץ ישראל שנתן לנו, כמו שכתוב ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך על הארץ הטובה אשר נתן לך".

ועל ידי כל זה, אנו זוכים בכוס הרביעי לאור של 'תפילה', ואנו אומרים על הכוס הרביעי את ההלל הגדול ו'נשמת' ושאר שירות ותשבחות. כי על

לבבי אמת

"וזהו בחינת מצה פרוסה, בחינת לחם עוני, מה דרכו של עני בפרוסה - כי אף על פי שלחם מצה הוא בחינת מוחין גדולים מאד מאד, אף על פי כן נקראת 'לחם עוני', כי עיקר השגת החכמה לדעת שעדיין הוא עני מן הדעת. ועל כן לעולם ניכרת ונראית הד' של ה', אף על פי שנמשך ה' שהיא השכל לתוכה (עיי"ש עומק ביאור הדברים כי נורא הוא). וזה בחינת מצה פרוסה שפורסין אותה לשנים, בבחינת ה' שהיא דלית יו"ד. והחלק האחד טומנין ומצפינין לאפיקומן, והחלק השני מגלין ועונין עליו דברים הרבה. היינו כנ"ל, שמרמזין שעדיין הדעת רחוק ממנו, בחינת 'אמרתי אחכמה והיא רחוקה', ועל כן אין אנו רוצים להשתמש עם הדעת עכשיו כלל, רק החלק הנקרא 'לחם עוני' שעונין עליו דברים הרבה, כי אנו מתחזקין רק באמונה ועונין וצועקין לה' יתברך ומשתוקקים אליו. אבל החלק הגדול המרמז לדעת, אנו טומנין עד הסוף, כי אי אפשר להשתמש בדעת עד לבסוף, המרמז על הקץ האחרון שאז תימלא הארץ דעה, ואז נזכה לדעת שלם, כמו שנאמר ומלאה הארץ דעה לדעת את ה'. כי אפיקומן בחינת דעת, בחינת אפיקו מן, בחינת עגות שהוציאו ישראל ממצרים טעמו בהם טעם מן, ומן הוא הדעת כידוע".

ר' מנחם: מה אני יכול לכוון למעשה, לאור דברים אלו, בעת עבודת ה"יחץ"?

הר"ר שמחה: שעל אף גודל המוחין הנמשכים עתה, אתה יודע בבירור שאין לך השגה בהשם יתברך, ואתה חוצה את המצה בצורת ה' - להורות שעל אף השגת השכל, יש לך אמונה בה' (שהוא סוד את ה' עיי"ש). ואתה טומן את חצי המצה של האפיקומן - מתוך אמונה שרק לעתיד יתגלה הדעת בשלימות (שהוא סוד האפיקומן, שלעתיד יהיה אפיקו מן שיוציאו ויגלו את הדעת שהוא בחי' מן), ועכשיו אנו הולכים רק עם אמונה, ועומדים לספר ניסי ה' של יציאת מצרים, להכניס בלבנו אמונה פשוטה בהשם יתברך.

ר' מנחם: נפלא מאד!

ועתה, אנו מגיעים לעיקר מצות הלילה, שהוא: "מגיד" - "סיפור יציאת מצרים".

(כאן נפסקה השיחה בין ר' שמחה ור' מנחם, מחמת אפס הפנאי ועומס טרדות ההכנות לחג, והם מקווים להמשיך ולשוח בענין זה לקראת חג הפסח הבא, בשנת תשפ"ג...)

אסתר היא בחינת המלכות כשהיא בהסתרה, בבחינת 'הסתר אסתר', כמו שכתב רבינו שם. ועל זה מרמז הטיבול של הירק בבחינת 'חוט של חסד' שממשיכין לתוך בחינת ההסתרה שהיא בחינת אסתר ירקרקת וכו' כנ"ל. ועל ידי זה נתגלה ההסתרה ונעשה ממנה דעת בחינת מצה. וזה בחינת 'כרפס יחץ' - שעל ידי הטיבול וההמתקה של הכרפס, על ידי זה מגלין ההסתרה ונתגלה בחינת מצה שזה בחינת יחץ כנ"ל" (ליקו"ה, שם).
נמצא לסיכום:

ע"י הקידוש אנו ממשיכים מוחין כאלה, שבכוחם אנו יכולים לגלות את האור האלוקי בתוך כל ההסתרות, שזוהו סוד הכרפס, ועל ידי זה מתגלים המוחין של המצה בעת ה"יחץ".

ר' מנחם: אבל מהו הסוד שחוצים את המצה האמצעית לשני חצאים? ומדוע שוברים אותה בצורה של ה', כמוכא בכתבי האריז"ל?

הר"ר שמחה: תשמע ר' מנחם, אם ברצוני לבאר לך פרט אחר פרט, אצטרך לשבת אתך כמה שבועות. על "יחץ" לבד יש כמה וכמה ליקוטי הלכות עמוקים ונפלאים מאד.

כבר סיכמנו שאתה צריך להתחיל ללמוד בעצמך 'ליקוטי הלכות'...

ר' מנחם: אולי בכל זאת תאמר לי משהו אחד? אנא!

הר"ר שמחה: אני יכול לומר לך משהו נפלא מהל' גילוח הלכה ג', בתנאי שתעיין אח"כ בעצמך בכל אריכות דבריו, כי יש שם דברים נפלאים ועמוקים, הנוגעים מאד לעבודת ה', בסוד יציאת מצרים בחפזון, וסוד החמץ והמצה.

אני יאמר לך רק מעט מזעיר מדבריו הנוראים, בלי להוסיף שום הסבר:

גם כשהאדם משיג השגות גדולות, ויודע ידיעות רבות, הרי הוא חייב להמשיך על עצמו אמונה ביתר שאת ויתר עז, ולא לסמוך על חכמתו. וזה כל החילוק בין חמץ למצה, שחמץ הוא שהאדם סומך על שכלו וידיעתו, ומצה הוא שגם כשיש לו השגות וחכמות הוא מבטל את עצמו באמונה (עיי"ש עומק הדברים, שהחילוק בין חמץ למצה הוא באות ה', שבמצה אין מתחבר ה' שבד' עמו, משא"כ בחמץ).

"ויש לרמזו שעל כן כינוהו רבותינו זכרונם לברכה בשם כרפ"ס, וכל המפרשים תמהים על זה. אך על פי הנ"ל יש לרמז **שעתה ביציאת מצרים בתחילת הגאולה שהיו ישראל חזקים מאד מאד בבטחון**, כמו שכתוב 'וגם צידה לא עשו להם', והכתוב משבחן מאד על זה, כמו שכתוב 'זכרתי לך חסד נעורייך וכו' לכתך אחרי במדבר' וכו', כמו שפירש רש"י שם. על כן אנו ממשיכין עתה עלינו הביטחון בזה. כי אנו מאמינים שגם זה המעט ירק הכל בהשגחה נפלאה מה' יתברך. ועל כן נקרא בשם 'כרפס' שהוא שם של בגדי משי יקרים, כמו שכתוב 'חור כרפס ותכלת'. כלומר: אני בוטח שהכל בידך, וזה המעט ירק הוא חידוש נפלא כמו לבושים יקרים הנקראים כרפס. ואני בוטח בך שאתה יכול להגביהני, לפרנסני בעושר וכבוד בבגדי כרפס, כי הכל בידך לבד. וזה עיקר המתקת מוחין דקטנות!" (ליקו"ה, שם).

נמצא לסיכום:

אחר שהמשכנו עלינו אמונה ע"י כוס ראשון של קידוש, אנו ממשיכים עלינו עתה בטחון חזק בהשם יתברך, ע"י ה"רחץ". ואז אנו אוכלים את ה"כרפס" להמתיק מעצמנו את כל המוחין דקטנות, ולבטוח בהשם יתברך בבטחון חזק ואמיץ.

ר' מנחם: פלאי פלאים!

ומהו סוד ה"יחץ"?

הר"ר שמחה: יש הרבה סודות בליקוטי הלכות על "יחץ", ואבחר להביא לך משהו נפלא שבו מבאר מוהרנ"ת ומקשר יחד את ה"קדש" ו"רחץ" ו"כרפס" יחד עם "יחץ".

הלא הוא, בהלכות ראש חודש הלכה ג' אות ח'. ועל אף שיש עוד הרבה ליקוטי הלכות, אבל מרוב התעוררוני שהיה לי כשלמדתי את הקטע הבא, אני רוצה לשתף אותך בזה. (ולא אכנס לכאן באריכות, רק בקיצור נמרץ, ואצטט את לשונו כמות שהוא).

מוהרנ"ת מבאר שם ש"כרפס" הוא סוד ההסתרות וההעלמות שעוברים על האדם (כי כרפס הוא מוחין דקטנות כמוכא בכוננות האריז"ל, שהוא ענין ההסתרה. וגם הוא ירק שמרמז על אסתר שהיתה ירקרקת, שהיא סוד ההסתרה, עיי"ש). ומה שאנו טובלים את הכרפס במי מלח, הוא שבזה אנו מגלים את האור האלוקי שנסתר בתוך כל ההסתרות. וכל זה בכח המוחין שהמשכנו על ידי הקידוש של "קדש"... ובכח זה אנו מגלים את אור המצה ע"י ה"יחץ"...

וזה לשון מוהרנ"ת:

"וזה בחינת כרפס שהוא מוחין דקטנות, שמשם יניקת הדינים, שהם בחינת הסתרת פנים. ועל ידי הקידוש שהוא בחינת 'מקרא קודש', שקורין הקודש דהיינו החיות והדעת, יכולין להמשיך חסד ודעת, להמתיק בחינת ההסתרה ולגלותה. וזהו בחינת הטיבול שמטבילין הכרפס במי מלח, שהוא בחינת המתקה שממתיקין בחינת ההסתרה. ועל כן נוטלין מין ירקות לכרפס בבחינת 'אסתר ירקרקת היתה וחוט של חסד משוך עליה'. כי

נדהמת

אור ליל הסדר

ותהינה בעורני, שְׁנֹנְפָה לְקַבֵּל עֲלֵינוּ קִדְשֵׁי חַג הַפֶּסַח בְּקִדְשָׁהּ נִרְצָה וְעֲצוּמָה וּבְשִׁמְחָה וְחֵדוּהָ גְדוּלָּהּ, וְנִזְכָּה לְקַבֵּל מִצְוֹת אֲרָבַע פְּסוּטוֹת שֶׁל יוֹן שֶׁל פֶּסַח בְּשִׁלְמוֹת הַרְאִי, בְּקִדְשָׁהּ וּבְטָהֳרָה גְדוּלָּהּ. וְתַפְתַּח לָנוּ אוֹר הַדְּעוּת, וְתִשְׁפִיעַ עֲלֵינוּ אוֹר קִדְשֵׁי הַמּוֹחִין הַעֲלִיּוֹנִים, שְׁנֹנְפָה שִׁיחֵי נְמִשְׁכֵּינֵי עֲלֵינוּ בְּפֶסַח קֵל הַמּוֹחִין הַקְּדוּשִׁים, כִּחְזוֹן דְּגִדְלוֹת וּמְחִין דְּקַמְנֹת.

וְנִזְכָּה לְסַדֵּר הַסֵּדֵר שֶׁל פֶּסַח בְּקִדְשָׁהּ גְדוּלָּהּ כְּרָאוּי. וְתַעֲרַנּוּ לִזְמַר הַהֲגָדָה בְּקוֹל רֶם בְּכֹנֶה גְדוּלָּהּ וְנִרְצָה וּבְשִׁמְחָה וְחֵדוּהָ רַבָּה וְעֲצוּמָה, וּבְהַתְעוֹרְרוֹת גְּדוּלָּהּ וּבְהַתְלַחְבוֹת נִמְרָץ, בְּקִדְשָׁהּ וּבְטָהֳרָה גְדוּלָּהּ, עַד שֶׁחֲקוּל יַעֲוֹר הַכּוֹנֵה. עַד שֶׁאֲצַנְּפָה עַל יְדֵי זֶה לְתַקּוֹן הַבְּרִית וּלְתַקּוֹן הַדְּעוּת בְּשִׁלְמוֹת בְּאִמָּת.

ועולה בחשבון, ובוודאי יש בו טוב. רק שהחושך מכסה עליו, כי הקליפה קודמת לפרי, וצריכין להתגבר ולהשתדל לשבר הקליפה, שהם כלל כל המניעות והבלבולים והטעויות והדחיות, ולידע ולהאמין שדייקא ביום הזה יכול להתקרב לה' יתברך לפי בחינתו. ואם תדרשנו ימצא לך, ותזכה למצוא הטוב שבזה היום דייקא, כי 'לית יום דלית בה טוב' כמו שאיתא בזה הקדוש.

... ומשמ באים כל הטעויות והדחיות של כל אדם, שבכל יום נדמה לו כאילו היום הזה אינו כלום, כאילו אינו מימי חייו, כאילו היום אי אפשר להתקרב לה' יתברך כלל. כאשר נמצא זה ברוב בני אדם שאינם מפקחים על דרכיהם היטב, בפרט כשיש לו איזה סיבה ומאורע, לטוב או להיפך חס ושלום, שאז היום מתבלבל אצלו לגמרי, עד שרוב ימיהם כלים בזה להבל ולריק רחמנא ליצלן. כגון: ביום זה הוא יריד ויזמא דשוקא, וביום זה צריך לחשב חשבונותיו, ובזה היום יוצא לדרך, ובאלו הימים הוא בדרך נע ונד ומטולטל, ובזה היום בא מן הדרך וצריך להרים המשאוי מעל העגלה ולסדר הסחורה ולחלקה כראוי וכו', וביום זה מזדמן לו איזה מריבה וקטטה עם אחד, וביום זה נקרא על איזה סעודה, וכיוצא בזה ביטולים ובלבולים שונים בכל יום ויום, עד שכמעט בכל יום נמצא בו ביטול ובלבול גדול. ואפילו בשאר הימים שאין בו מאורעות כאלה, נדמה לו גם כן על פי הרוב בכל יום כאילו היום הזה אינו כלום וכנ"ל. וכל זה נמשך מהגדר מלבר דאית על כל יום וכנ"ל, שנמשך מהחושך שקדם לאור, דהיינו מבחינת פגם הצמצום הנ"ל שהוא בחינת תיקון מעוט הלבנה כנ"ל.

על כן סופרים הימים לעומר דייקא, כי העומר הוא בחינת המתקת הצמצום הנ"ל, בחינת תיקון מעוט הלבנה, שעל ידי זה נתבטל יניקת החושך והסטרא אחרא, שהוא בחינת הגדר שיש על כל יום ויום, שעל ידי זה זוכין לידע האמת שבכל יום ויום יש בו טוב וצריכין להשתדל להתקרב בזה היום דייקא לה' יתברך כפי אותו היום, כי כל הימים מנויים וספורים, שזהו בחינת מצות ספירת העומר וכנ"ל.

היום הזה הוא 'יום', וגם בו אפשר למצוא טוב, ולהתקרב על ידי היום הזה דייקא להשי"ת.

גם אם אי אפשר להספיק ביום שישי מה שאפשר להספיק ביום שלישי, הרי שאפשר לעשות בו את עבודת היום הזה. וכך אמר מוהרנ"ת: 'אני יכול למסור דין וחשבון על כל יום ויום מימי חיי ואפילו על יום הנסיעה - אלא שכל יום הוא תלוי כפי אותו היום, וכפי מה שהיה אפשר לעשות באותו היום'.

וכאשר אכן ידוע שהיו לו למוהרנ"ת סדרי לימוד מסודרים לכל עת ועונה כפי המתאים לאותו העת.

וכך הוא מלמדינו בהלכות פקדון ד' על פי דברי רבינו הקדוש בתורה א', וז"ל שם:

"זה עיקר הקדושה - לזכור בכל יום ויום שזה היום מנוי וספור, וצריכין לצאת בו חובת היום בזה היום דייקא. ועל כן סופרין הימים לעומר, כי באמת כל יום ויום יש בו חכמה ושכל מיוחד, שזה עיקר אור יום שהוא אור השמש שהוא השכל, כמו שמבואר בהתורה הנ"ל.

ועקר אחיזת מלכות הרשעה שהוא זוהמת מצרים, עיקר יניקתם מפגם מלכות דקדושה שהוא בחינת פגם הצמצום הנ"ל, שהוא בחינת מיעוט הלבנה כנ"ל, ומשמ נמשכין כל הפגמים שבעולם. ואזי מתגבר ח"ו חושך ממש. שרוצה להחשיך אור היום לגמרי, היינו שרוצה לבלבל את הדעת ולהחשיך את אור האמת, שהוא אור השכל והחכמה האמתית המאיר בכל יום ויום שהוא עיקר אור יום, ומזה נמשכין כל הבלבולים והמניעות והעיכובים שבכל יום ויום, שמזה נמשכין כל הטעויות הנ"ל שהאדם רוצה לדחות זה היום, עד שעל פי הרוב נדמה לו כאילו אין זה היום נמנה ונספר כלל בימי חייו, כאילו היום הזה אי אפשר לעבוד את ה' יתברך.

ובאמת, בוודאי כפי השתטחות והתפשטות הסטרא אחרא והקליפה שבכל יום ויום בודאי קשה מאד לעסק בעבודת ה', בפרט בתפילה ששם באים כל הבלבולים שבעולם. אבל צריכין לידע שאף על פי כן זה היום הוא יום,

היום הזה הסתיים כבר, אולי מחר אוכל להתחיל להיות 'ערליכער איד'. היום, גם אם אני ירצה, אני כבר לא יוכל להספיק ללמוד כמה שצריך. השחרית והמנחה כבר עברו איך שעברו, ואין טעם להתחיל מהאמצע, וכל שכן מהסוף...

בעצם, מחר גם לא מתאים כל כך להתחיל. עד שאני כבר מתחיל באמת, עדיף שזה יהיה עם כל הרצינות, ומחר לא מתאים לזה כלל, כי יש לי חתונה. מחוץ לעיר, וזה כבר יקח לי חצי מהיום. ומה עם מחרתיים? - דווקא הצעה טובה, אבל זה יום שישי, ערב שבת קודש, ומי כעמך ישראל עסוק בו ביום לקיים 'והיה ביום השישי והכינו'...

כך או כך, 'מיום ליום ומחודש לחודש', פשוט איני מוצא את ההזדמנות הטובה ביותר להתחיל... לא שהתייאשתי, אדרבא, אני עומד ומתכנן, אם כבר, שיהיה עם שתי רגליים. זה לא לעניין להתחיל ביום שבדיק באותו יום גם יהיה ה'התחלה' ובאותו יום גם יתקיים ה'סיום'. אם אני יודע מראש שביום הזה אני ימצא את עצמי בסופו של יום לא מרוצה, התוצאות יהיו הפוכות מהמכוון.

ומה יהיה?! ומתי אעשה גם אנכי לביתי!?!

העצה היעוצה לכל זה הוא: להתחיל לספור את הימים! כשיהודי אומר 'היום כך וכך לעומר' הוא אומר שגם היום הזה הוא יום.

זה נצרך מאוד לכל אחד ואחד מישראל באשר הוא, ובפרט בעת כזה, אשר אנו נגאלים ממצרים, ועיקר הגאולה היא גאולת הנפש, ומתחילים להשתוקק להיות 'ערליכע אידן', אשר תכלית מטרת יציאת מצרים הלא היא "בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על החר הזה" במעמד הר סיני.

אמנם, אי אפשר לגשת מיד אחר יציאת מצרים אל המעמד הזה של קבלת התורה, כי "כל ההתחלות קשות", ואנו מוכרחים להקדים לכך את 'ספירת העומר', אשר על ידה אנו מחנכים את עצמנו שבע שבתות תמימות, לספור כל יום ולהחשיבו שגם

להשיח לבבו; לאביו שבשמים. ואכן, שפך את ליבו בהתבודדות שוב ושוב.

לא ארך היום ור' אייזיק התבשר כי שמע ה' תחנוניו, והנה מתחיל סדר לימוד יומי חדש בשולחן ערוך אבן העזר, אותו חבורה שלעג להם בליבו סיימו זה עתה את כל יורה דעה על הסדר, והיכן הוא?! ליבו אמר לו להתחיל לנסות, וכך התחיל עם כלל אנ"ש את סדר הלימוד באבן העזר, כשהחברת המבוארת של הרה"ג ר' בצלאל גלינסקי שליט"א משמש לו ככלי עזר להבין המושגים, וכך ללמוד אותם שוב בשולחן ערוך בהבנה עמוקה.

הקונטרס של 'מפעל לימוד הפוסקים' מונח לו בחיבה בתוך תיק הטו"ת, ומדי יום מצפה הוא מתי ללמוד עוד. אין הוא לומד רק 2 סעיפים; לפעמים חוזר על הקודמים, או מוסיף מהימים הבאים. ועם כל זאת, אין הלימוד אורך לו יותר מ-10 דקות. וכך התמיד ידידינו ר' אייזיק אלף יום, במהלכה סיים ועבר על 2,000 סעיפים! ועתה בפרוס ימי הפסח עומד הוא לסיים עם כלליות אנ"ש את כל 'אבן העזר', אותו למד על הסדר, כאשר חלק נכבד מזה כבר סיים פעם נוספת עם הנושא כלים כפי רצונו מאז, בבהירות נפלאה. כאשר מצפה בשקיקה להתחלה של שולחן ערוך חושן משפט, יחד עם כלליות אנ"ש.

אי"ה בסיום הבא, נצטרף לשמחתו של ר' אייזיק, כאשר נהיה גם אנו מן המסיימים

מצטרפים לקריאת זקני אנ"ש ומתחילים לימוד חושן משפט 'שני סעיפים ליום', כרצון רבינו.

לשמאלו, בין הערב נכרי לגוי מלווה ויהודי לווה, או להיפך.

אך היות ורצה לקיים רצון רבינו, לא התייאש וניסה מזלו בהתחלת 'אבן העזר', שם לא הבין מה הם הצרות ומה הם צרות צרורות... הרי הצד המשפחתולוגי אינו מן התכונות החזקות אצלו. כך ניסה כל תקופה לימוד אחר, עד שבס"ד אָנָּה ה' לידו את מכתבו של מוהרנ"ת לבנו, בו הרגיש שהמכתב ממוען אליו ישירות:

"אהובי בני, לא טוב בעיני שכתבת לי שקבעת לך שני שיעורים בלימוד פוסקים, באורח חיים הלכות שבת ובירה דעה הלכות מליחה, הלא היה לך להבין כי לא חפצתי בדרך כזה לפזר דעתו בעניינים רחוקים כאלה, וכי מה ענין מליחה להלכות שבת, הלא ידעת כי רצוני בסדר הלימוד הוא ללמוד כסדר דייקא, דהיינו שתגמור האו"ח עד סופו, ואחר כך תתחיל בעזה"י ללמוד היו"ד מהלכות שחיטה מראשו לסופו כסדר דייקא, וכן החושן משפט והאבן העזר. לא כמו שנוהגים בני הנעורים לחטוף בכל זמן הלכתא מיוחדת, לפעמים הלכות בשר בחלב, ולפעמים הלכות טוען ונטען, ופתאום מדלגים להלכות נדה וכיוצא בזה, ונשארים קרח מכאן וקרח מכאן, וזה לא עלתה בידם. ומאומה לא ישאו בעמלם, כי כאשר יגדלו אינם יודעים שום דין והלכה אפילו במקום אחד" (עלים לתרופה מכתב ו')

מכתב זה הביא עליו טללי נוחם וחיזוק אך איך מתחילים על הסדר? איך מגיעים ללימוד כזה? הוא הרי כבר טעם כל כך הרבה חלקים? ר' אייזיק כחסיד ברסלב ידע למי

ר' אייזיק, אברך חסיד ברסלב משכמו ומעלה, מחפש אחר עצות הצדיק, ואת הדרך לקיימם בתמימות ופשיטות.

כאשר הגיע בדרך לימודו לדברי רבינו בשיחות הר"ן כ"ט, שם למד כי "על לימוד הפוסקים הזהיר מאד מאד ביותר מכל הלימודים! וראוי ללמוד כל הארבעה 'שולחן ערוך' כולם מראשם עד סופם כסדר... והוא תיקון גדול מאד מאד. ואמר, שכל איש ישראלי מחויב ללמוד בכל יום ויום פוסקים ולא יעבור... וכשיגמור ויסיים הארבעה 'שולחן ערוך' יחזור ויתחיל ללמד כסדר. וכן ינהג כל ימי חייו" - התלהב ר' אייזיק מיודענו מאד, וחשב תיכף איך יוכל לקיימו.

בשולחן ערוך אורח חיים יש לו כבר סדר לימוד יומי עם משנ"ב, אך חפץ הוא ללמוד גם את שאר ג' חלקי השו"ע כאזהרת רבינו. ובכן החליט להתחיל טוש"ע יורה דעה עם כל הנושאי-כלים. מאן דהוא הגניב לאזנו שיש מאנ"ש הקובעים סדר 'שני סעיפים ליום', ויש אפילו חוברת מיוחדת בה מופיע השו"ע עם ביאור קצר. אך ר' אייזיק רוצה לקיים רצון רבינו 'לברר הטוב מן הרע', ואשר על כן המשיך בלימודיו הלכות שחיטה סימן אחרי סימן עד בואו לסימן י"ח בדיני פגימת הסכין, שם כבר הרגיש שאין זה בשבילו; הוא הסתכסך בסכין המסוכסכת, והרגיש שמוחו מלא בפגימות...

בראותו כי כן החליט לדלג לסימן קנ"ט, הלכות ריבית הנוגעים לעניינינו יום יום. גם שם החזיק מעמד כמה סימנים עד בואו לסימן קס"ח-קס"ט, שם לא הבין מימינו

הנסיצה למוהרנ"ת בחג הפסח ששינתה את חייו

מלמד דרדקי היה ר' מענדל, מקום מגוריו היה בטולטשין, אך לפרנסתו היה נוסע מבייתו למשך כל זמן החורף וכן בקיץ ללמד נערים בכפר אחד הרחק מן העיר.

ר' מענדל גדל מנעוריו בבית של מתנגדים, ולא נפגש עם דרך החסידות בכלל, ובודאי לא עם חסידות ברסלב. לא זו בלבד, אלא שמוחו היה מלא חכמות ומבוכות אשר למד והשכיל בספרי החקירות, וכל אלו סיבכו ובלבלו את לבו בקושיהו ותירושים שאין להם תחילה וסוף.

היה זה באמצע זמן החורף, ואל הכפר בו היה ר' מענדל משמש כמלמד, הזדמן אורח מעיר ברסלב ושמו ר' יצחק חזן. הוא היה תלמיד מוהרנ"ת, ודרכו היתה לומר מידי פעם דברי צחות ומילי דבדיות. כשנתוודע עמו ר' מענדל דנו, החלו לדבר ולשוחח יחד על דא ועל הא, כשבתוך דבריהם ענה ר' מענדל בדברי צחות כרוב חכמות המרובה ממעשיו, בתקוה למצוא חן בעיני ר' יצחק אשר היה נראה כאוהב וחובב שיחות שכאלה.

כשמוע ר' יצחק את דברי דבדיותיו נענה ואמר: "אתה חכם, אבל בברסלב ישנו יהודי שהוא חכם יותר ממך!". ושאל ר' מענדל: מי הוא זה ואיזה הוא? והאם אוכל לבקר ולשמוע דברי חכמתו? ויאמר לו: "הלא הוא ר' נתן מברסלב. וכשתזדמן לעיר ברסלב, טוב תעשה לך ולנשמתך אם תסור לביתו".

דבריו של ר' יצחק פרחו מפיו כחיצים מיד גיבור, ועוררו את ר' מענדל לחשוב ולהסתכל אחרת על החכמה וההשכלה בהם התעסק לא מעט. מה גם כי הכיר על פני ר' יצחק אשר אף הוא איש חכם ונבון. ונכנסו הדברים באוזניו ולבו, ומאז התחיל לכסוף ולהשתוקק לקבל את פני מוהרנ"ת, לראותו וליראות עמו, ולשמוע ממנו דברי חכמים בנחת נשמעים. אך, כאמור היה מושבעד בעבודת הקודש, למשך זמן שלם, ולא היה באפשרותו לעשות כרצונו ולנסוע למוהרנ"ת. מפעם לפעם נזכר שוב במשך הזמן, אך בין כך ובין כך לא אסתיעע מילתא עקב היותו מלמד.

כאשר הסתיים זמן החורף, נסע וחזר לביתו אשר בטולטשין, והחל להתעסק ולהכין את צרכי הפסח, ככלל ישראל הקדושים. וכמוכן, לא היה לו פנאי לחשוב על רצונותיו ומחשבותיו לנסוע למוהרנ"ת.

אמנם, זכה ר' מענדל לקבל את פני חג הפסח, לערוך את הסדר, לומר את ההגדה, ולהשיב לארבעת הקושיות שהקשו בניו היושבים כשתלי זיתים סביב לשולחן. אך לעצמו עוד לא נתיישבו קושיותיו ומבוכותיו המקננות בראשו. אי לזאת, עדיין לא כבה הרצון אשר בער בלבו להתוודע עם מוהרנ"ת, מתוך תקוה שבחכמתו הקדושה יענה וישיב לו על אלה וכאלה.

בימי חול המועד צועד לו ר' מענדל ברחובות טולטשין, ולנגד עיניו רואה הוא את ר' מאיר לייב בלעכער מחשובי תלמידי מוהרנ"ת כשהוא מתכונן לשכור עגלה. מרחוק מקבל ר' מאיר לייב את פניו בסבר פנים יפות, 'א' גוט מועד, ר' מענדל, ואף הוא עונה לעומתו ושאלתו בפיו: לא נוסעים באמצע החג? ור' מאיר לייב משיבו: לעיר ברסלב אשר לא רחוקה היא, לשהות בצל הקודש של מוהרנ"ת נתן – בימים האחרונים של פסח, הלא המה ימי נעילת חג הפסח 'שביעי של פסח' ו'אחרון של פסח', בהם זוכים ישראל לקבל מחדש אמונה בה' ובמושה עבדו.

בשמוע זאת ר' מענדל ניצתו מחדש כיסופיו אשר זה כמה חודשים הוא כוסף ומשתוקק להתוודע עם איש חכם זה – ר' נתן מעיר ברסלב – וביקש להצטרף לנסיעה הקדושה, ואף השתתף עמו בשכירת העגלה, כששניהם שמים את פניהם אל עבר העיר ברסלב, אל בית מוהרנ"ת.

כשנכנס ר' מענדל למוהרנ"ת, סיפר לפניו את כל לבו, ואת עוצם קושיותיו ומבוכותיו, אשר טעה ותעה בהם על ידי דרכי המחקרים וספריהם הרעים והמרים, ומשעה וסיעה בפיו: "ענטפער מיר א תירון אויף די קושיות... רבי נתן בעוצם חכמתו בחכמת התמימות, ענה והשיב לו על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון, בבחינת 'דע מה שתשיב', עד שנהפך לאיש כשר באמת, ונקשר בכל לבו ונפשו ברבינו הקדוש ותלמידו הגדול, והלך בדרכי עצותיו כל ימי חייו.

ר' מענדל מלאדיזין ז"ל

כאמור, היה תלמיד מוהרנ"ת. בתחילה גר בטולטשין ואחר כך עבר לדור בלאדיזין. משפחתו היו מצד המתנגדים, אך הוא זכה להתקרב למוהרנ"ת. ידע את מלאכת הדפוס וסיעה הרבה למוהרנ"ת בהדפסה. נלווה אל מוהרנ"ת בנסיעותיו הרבות בחורף שנת תקפ"ב. על אף אישיותו עני ואביון נתן בשנת תקפ"ד את לבו וכושו לבניית 'הקלוד' באומאן.

ר' מענדל אכן זכה להחיות את נפשו בחיים חדשים באותו ערב 'שביעי של פסח' אצל מוהרנ"ת, ולמים מילא השי"ת את שנותיו, ונפטר ביום כ' ניסן ערב ש"פ שנת תקצ"א, ממחלת החולירע שהתפשטה אז כידוע. ת.נ.צ.ב.ה.

תולדות חייו הקדושים של אבן עזיר מוהרנ"ת ז"ל ע"פ ר"ש ראש הדין בארבעת ספן שנת צ"ב פרק טז

להקביל פני רבו ברגל

הרשימו של ימים הנוראים במחיצת רבינו

בער בהרגשת קדושת רבינו והוא השתוקק להיות אצלו עוד.

עם בני החבורה בנמירוב

כזכור, התקרבו אל רבינו כמה מאנשי נמירוב, מהם בעלי תורה ועבודת ה', כמו: רבי נפתלי, רבי זלמן ורבי ליפא. ומהם רוכלים וסוחרים, אשר גם הם נקשרו ברבינו, וביחד הם היו מעט יותר ממניין. בכל ימי חג הסוכות התפללו בסוכה הגדולה של אביו של רבי נתן, כשהם קוראים מתוך ספר התורה של אביו. הם התפללו בקול, בהתלהבות ובמחיות-כפיים, רקדו ושרו וקיימו 'זשמחת בחגך' ביחד.

גם בשמחת-תורה, התקבצו בני החבורה בנמירוב אצל רבי נתן, לשמוח בשמחת החג. תוך כדי ה'הקפות', הבחין אביו רבי נפתלי-הירץ, כי הוא פורש לחדר צדדי ולומד את שמונה-עשר פרקי המשניות היומיים, כאשר הורה לו רבינו. הוא התקומם נגד כך מאוד ואמר: "לבני העילוי הוא נותן ללמוד ח"י פרקי משניות?".

תוך כדי השמחה והריקודים, זימרו רבי נתן וחבריו בדביקות את הניגונים ששמעו אצל רבינו: 'אשת חיל', 'אזמר בשבחיו' ועוד, כשבתוך כך מתעוררים בקרבם געגועים אליו. יותר מכולם, יקד ליבו של רבי נתן לרבינו, הוא השתוקק 'להקביל פני רבו ברגל'.

דווקא המניעות מצד בני משפחתו, העצימו בקרבו את הגעגועים לרבינו, עד שעלה בדעתו רעיון. הוא פנה אל חבריו ואמר להם: "הרי מנהג חסידים לעשות ריקודים והקפות עם התורה במוצאי שמחת-תורה, והיו חבורות חסידים שהיו שמחים ביחד כמעט כל הלילה. אם כן, יכולים אנו לשכור עגלה מנמירוב לברסלב מיד לאחר תפילת מעריב של מוצאי החג, בתוך שעתיים נוכל כבר להיות אצל הרבי ולהסתופף בצל קדושתו, ומיד לאחר מכן לחזור לבתינו. איש לא יידע על נסיעתנו, בני ביתנו יחשבו ששהינו יחד כאן בעיר".

ואכן, מיד לאחר תפילת ערבית, כשרבי נתן עדיין לבוש בבגדי משי ובכובע-חג כדרך הנגידים, יצא עם חבריו בעגלה אל העיר ברסלב. הוא לא החליף אפילו את בגדיו, כדי שלא ישאלו אותו בבית שאלות מיותרות.

צהלי רוני יושבת ברסלב

באמצע הדרך, החל יורד לפתע גשם זלעפות ובגדיהם נרטבו, הם היו מוכרחים להיכנס לפונדק דרכים עד שייפסק הגשם השוטף. כעבור שעתיים, חדל הגשם והם המשיכו בדרכם. אולם, הדרכים היו מלאות בוץ והעגלה התנהלה בעצלתיים. כשהגיעו לברסלב, היה זה כבר שעה לפני חצות.

בהגיעם למבוא לעיר, עלו בקרבם רגשי גיל והתלהבות והם פצחו בקול בשירה: "צהלי רוני יושבת ברסלב, כי גדול בקרבך קדוש ישראל - - -"

לאחר יום-כיפור, נסע רבי נתן לביתו. הוא השתוקק לקיים מאכן והלאה בקביעות את העצה שלימדו רבינו, להתבודד ולהשיח את ליבו לפני ה' "כמו לפני חבר טוב אמיתי", אך היו לו מניעות וקשיים בדרכו; לעיני בני אדם לא יכול היה לעשות זאת, ובבית אביו שבו התגורר לא היה לו חדר פרטי שבו יכל להתבודד. ואפילו כאשר כבר מצא חדר ריק והתבודד בו, היה פתאום נכנס לשם אחד מבני הבית והדבר בלבב אותו.

רבי נתן לא ידע לשית עצה לנפשו. הוא חשב רבות בדבר, עד שהגיע למסקנה כי המקום המובחר ביותר לקיים זאת כראוי, הוא רק מחוץ לעיר, שם ימצא בקלות מקום נסתר מן העין שבו יוכל לפרש לפני השם יתברך את כל אשר עם לבבו ולהתפלל ולזעוק אליו ככל שירצה, ללא שאיש יראה או ישמע אותו.

התבודדות בעיר באישון לילה

אך כיצד ייצא את העיר ללא שיבחניו בו? הרי כאן בעיר הכל מכירים אותו ויודעים שאין לו איזשהו עסק מחוץ לעיר, הוא מפורסם בתור אברך למדן ומתמיד, מיוחס וכן עשירים. ובתור אחד שכזה, כשיבחניו בו כשהוא יוצא יום יום אל השדות שמחוץ לעיר, יעורר הדבר תמיהה ויתפרסם ברבים, דבר שלא רצה בשום אופן.

ככל שחשב בדבר, הבין שהזמן הטוב ביותר לצאת אל מחוץ לעיר, הוא בשעת לילה, כשבני-אדם ישנים, אז ייצא לשוח בשדה במקום המיוחד שיבחר לו שם. ובבית אביו יחשבו שהוא הולך אל בית-המדרש כמנהגו מאז.

רבי נתן החל מקיים זאת הלכה למעשה; לילה לילה קם, התעטף במעילו ויצא בלאט אל היער שמחוץ לעיר, שם שוחח עם ה' וזעק והתחנן לפניו שיקרבו אליו באמת.

הדבר אמנם לא התפרסם ברבים, אך נודע לכמה אברכים צעירים מבני העיר, אולם הם לא סיפרו זאת, לאחר שהבינו שאין רצונו בכך.

המניעות מגבירות החשק

כשחזר מוהרנ"ת לבית אביו בנמירוב, הקפיד עליו על ששהה שבועיים תמימים בברסלב. גם זוגתו באה בטענה כלפיו על שלא היה בחנות כל אותם ימים. ואם לא די באלו, החל רבי נתן נוהל ביזיונות מצד מתפללי בית-הכנסת בנמירוב, על שהוא מתפלל בקול רם, בהתלהבות ובמחיות כפיים, כפי שלמד אצל רבינו. בגלל גערותיהם, נאלץ להתפלל בחדר המבוא של בית-הכנסת, ובהמשך, גם משם סילקוהו.

למרות שקודם לכן היה מחשובי האברכים בעיר, הרי שעתה החל לסבול רדיפות מצד בני גילו, ואפילו מרבותיו; הם דיברו עם אביו שיראה למנוע ממנו לנסוע לברסלב.

בשל המצב שנוצר, ומשום 'כיבוד אב ואם' וכבוד חותנו, ומשום שלום-בית, נשאר רבי נתן בנמירוב במשך כל חג הסוכות, למרות שליבו

הִלְכוּ בַּיְבֵשָׁה בְּתוֹךְ הַיָּם!

נתאר לעצמינו את המצב של אבותינו, רגע קט קודם קריעת ים סוף...

אנחנו יודעים כבר את הנס הנפלא שאירע לבסוף, אבל ננסה לרגע להתחבר לרגשותיהם כמי שעדיין נמצא בעומק הצרה טרם ראיית הישועה.

הערכת המצב מניבה תוצאה עגומה ומפחידה ביותר; מלפנים הים, מהצדדים מדבר שורץ חיות טרף נחשים עקרבים ושאר מרעין בישין, ומאחור נושפים בעורף הַמְצָרִים שמרגע לרגע מצמצמים מרחק. מאליה מתפרצת זעקה אל ה': "אוי ריבונו של עולם, וואס וועט זיין דא? מה יהיה פה? מאין יבוא עזרי?!". ונצעק אל ה'! כפשוטו ממש...

לפעמים אנו מרגישים עצמנו במצב זהה למה שתואר למעלה; מחשבות רעות מצד זה, חלישות הדעת מהצד השני, ובאופן כללי נמצאים בשביל ללא מוצא. מכל הכיוונים מנשבת סכנה איומה, ואנחנו בתווך. מה עושים? איך נחלצים?

אנחנו מוצאים עצמנו במצב דומה ממש למצבם של כלל ישראל על שפת הים, שבאמת אין להם שום דרך להינצל ורק בנס ופלא עשה הקב"ה דבר נפלא כזה המנוגד לטבע בתכלית, וסלל להם דרך חדשה שאכן לא הייתה שם מלכתחילה.

גם אנחנו מרגישים שבמצב הנוכחי לא שייך להמשיך בשום אופן. אך בניגוד לאבותינו אשר היה להם את משה רבינו שקרע בפניהם את הים, הרי שאנחנו תקועים במצב ביש. ואין מי שיקרע לנו את הים וימציא לנו דרך חדשה שלא הייתה קיימת עד עתה...

בקיצור: הפתרון היחידי למצב, הוא 'קריעת ים סוף' פרטית משלנו, אבל אין לנו שום דרך להגיע לזה.

בליקוטי הלכות (פסח ז' י"ט-כ"ב) מבאר מוהרנ"ת יסוד נפלא ביותר בענין נס 'קריעת ים סוף' - מה באמת התרחש בנס הנורא של קריעת ים סוף, ומה עמד מאחוריו?

ר' נתן מסביר שה'דעת' שיש לאדם, אשר ממנו נמשכים כל החקירות

משיח". אשר הוא יכניס בעולם אמונה נפלאה שכזו, אשר לא די שאינה בחינת 'יבשה', אלא היא אף גבוהה יותר מדרגת מימי הדעת, והיא מרחפת על פני המים...

כשהאדם זוכה באמת לסלק את הדעת [מיים] ולסמוך על אמונה [יבשה] לבד, הרי הוא זוכה להתנוצצות מראש ושורש האמונה, שהיא למעלה מהדעת [מרחפת על פני המים]. ואז הוא זוכה להשתוקקות ורצון מופלג להשי"ת, כפי שזכו בני ישראל בקריאת ים סוף, כמרומז בפסוק "תבואי תשורי מראש אמונה" - שע"י שכלל ישראל האמינו בתחילה בפשיטות, זכו אחר כך להתנוצצות מ'ראש האמונה', ואז זכו לאהבה וקרבת ה' עד ששוררו לפניו שירה כזאת עם ביטויי שבח ואהבה מופלגים להשי"ת, "זה קלי ואנווהו אלוקי אבי וארוממנהו". כשלכל זה זכו דייקא ע"י ש"האמינו בה' ובמשה עבדו" - ורק בכח זה - "אז ישיר משה!".

רבינו הקדוש עוסק להכניס את האמונה בכל העולם, הן בפשיטות, להשליך כל החכמות ולהאמין בה' בתמימות, והן ובעיקר את האמונה השורשית, שהיא בחינת אורו של משיח, אמונה שהיא למעלה מהדעת, אשר על ידה זוכים לרצונות וכיסופים ולקרבת ה' באמת.

ביום טוב 'שביעי של פסח' בו מאיר בכל שנה ושנה אור נפלא זה שהאיר בשעת קריעת ים סוף, אור האמונה הקדושה - נתחדש להתהלך עם ה' בתמימות, ולהאמין בו בפשיטות. ועל ידי זה נזכה לאמונה שהיא למעלה מהדעת, אמונה המביאה לידי רצונות וכיסופים חדשים להשי"ת.

זוהי הדרך ל'קריעת ים סוף' פרטית משלנו!

וגם אם אנו נמצאים במצב שאין לנו 'יציאת חרום' מהמקום בו אנו שרויים - אם נקיים בתמימות את עצותיו של רבינו, יתגלו בפתע פתאום שבילים חדשים שלא היו קיימים עד עתה, עדי נזכה לאורו של משיח בעצמו, במהרה בימינו אמן.

והמבוכות שמבלבלים את האמונה [כשעדיין לא זיכך דעתו שיהיה בקדושה וטהרה בלבד], הוא בחינת 'מים'. וכמרומז בפסוק "ומלאה הארץ דעה את ה', כמים לים מכסים". לעומת זאת, ה'אמונה' היא בחינת 'יבשה וארץ', כמרומז בפסוק "שכן ארץ ורעה אמונה".

לפני קריאת ים סוף התגברו הספקות והחקירות באופן נורא, מרוב הצרות והתלאות שבאותו זמן, עד שהיו מבני ישראל שכפרו במשה רח"ל באמרם "המבלי אין קברים במצרים לקחתנו למות במדבר, מה זאת עשית לנו להוציאנו ממצרים". ואז, דייקא בתוקף הסתרה וקושיות כאלו, התגברו בני ישראל וסילקו את דעתם הנקרא "מימי הדעת" הגורם למבוכות וחקירות, והאמינו בה' ובמשה עבדו בתמימות. ואז נתגלתה האמונה, ה"יבשה בתוך הים", ועל ידי זה זכו לקריעת הים גם בגשמיות! וכמובא במדרש "כדאי הם והאמונה שהאמינו בי לקרוע להם את הים".

כשבני ישראל השליכו את דעתם ושכלם והאמינו באמונה פשוטה - מגלה לנו ר' נתן - זכו להתנוצצות של אמונה שהוא למעלה מהדעת!

שכן, ה'אמונה' בעצם גבוהה בהרבה מכל המבוכות שיש לנו, אלא שמאחר שהאמונה שיש לנו אינה בדרגא גבוהה כל כך, לכן בתוקף התגברות הקושיות יכולים לבוא ח"ו לכפירה. ולכן צריכין לסלק הדעת, ולא לחשוב כלל על כל הבלבולים והספיקות, רק להאמין בפשיטות.

אמונה כזו היא בחינת 'יְבֵשָׁה' בְּיָבֵשָׁה, בלי שום הבנה והרגשה, ואין בה שום לחלוחית. ובאמונה פשוטה שכזו צריכים להתחזק בעת משבר ובלבול, שלא לטבוע ח"ו במימי הדעת שמביאים כפירות וקושיות ללב האדם.

וכשאכן מתחזקים באמונה פשוטה ויבשה שכזו, זוכים לאמונה בדרגה גבוהה ועליונה ביותר, שורש וראש האמונה, רוחו של משיח המרחפת על פני המים - כדברי הזוהר על הפסוק "ורוח אלקים מרחפת על פני המים" - "דא רוחו של

"ממצרים נאלתנו" – ממה אנו נגאלים?

מי זה "פרעה מלך מצרים" כהיום? האם יש לו השפעה עלי? האם הוא עדיין משעבד אותי כגזירותיו האיומות? "חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים" – מהו ה"מצרים" שאני נגאל ממנה כהיום? האם מוטל עלי לעשות משהו כדי להיגאל?

בימים קדושים אלו 'זריקה' [איינשפריץ] של אמונה שחודרת לתוך עצם פנימיותו.

ועתה, הבה נגלה מעט 'פנים חדשות', אודות גזרותיו של פרעה מלך מצרים.

הנה, בליקוטי מוהר"ן תורה נ"ד מבאר רביה"ק שתפקידו של האדם עלי אדמות הוא לחיות ב'זכרון בעלמא דאתי': "וכך ראוי להיות מנהג איש הישראלי, שתיכף בבוקר בהקיצו משנתו, מיד כשיפתח את עיניו קודם שיעשה שום דבר, יזכיר את עצמו תיכף בעלמא דאתי. וזהו זכרון בכלליות. ואחר כך צריך להמשיך הזכרון בפרטיות, דהיינו שיגדיל דעתו בכל מחשבה דיבור ומעשה, ולהסתכל ולהתבונן היטב על כל הסיבות והעניינים שהשם יתברך מזמין לו ומגלגל עמו בכל יום ויום. כי כל יום יש בו מחשבה דיבור ומעשה משונה מחברו, וצריך שתדע שהשם יתברך מצמצם אלקותו מאין סוף ואין תכלית עד נקודת המרכז של עולם הגשמי שהאדם עומד עליו, ומזמין לכל אדם מחשבה דיבור ומעשה לפי היום ולפי המקום ולפי האדם, ומלביש לו בהם רמזים כדי לקרבו לעבודתו. בכך, צריך להסתכל על כל זה, להגדיל דעתו ושכלו להבין הרמזים שהשם יתברך מרמז לו בהם, להתקרב אליו בכל פעם מכל מקום שהוא. כי בכל העניינים ובכל המלאכות ובכל המשא ומתן ובכל הדברים שבעולם שהשם יתברך מזמין לאדם בכל יום ויום, בכלם יש בהם רמזים פרטיים" (קיצור ליקו"מ, שם).

אולם יש מי שלוחם עם ה"זכרון" הזה, ותחת אשר יראה האדם בכל דבר את הרמזים של השי"ת, הרי הוא גורם לו שיראה כל דבר בסוג הסתכלות אחרת - הסתכלות של "בהמה"...

הסתכלות באמצעות "כח המדמה" - עולם שכל כולו דמיונות. "וכח המדמה הוא כח הבהמיות, כי גם בהמה יש לה כח המדמה. ונסתלק ממנו הדעת, ואזי נופל מאהבת השם יתברך לאהבת הבהמיות, שהם כל

שהשם 'אלהים' בגי' טבע) ומשדד מערכותיו. וכשאתה מתחיל לדבר על איזושהי צרה או מקרה, אי אפשר לדבר ממנה רק ב"שפה של טבע"... כגון: אם יש ח"ו איזה מקרה של חולי, אזי הפתרון היחיד שיש כאן זה רק הרופא, ומה שהוא אומר זה אמת ויציב ונכון, ואין כביכול ביד מישהו לשנות את המציאות רח"ל. כשאתה מתחיל לדבר על פתרון רוחני ואלוקי, כמו "נתפלל על זה", הרי זה נתפס כדיבורים תלושים מן המציאות, ולא תכלית'דיג...

עד כדי כך, שכשמשא רבינו רצה להתפלל, לא היה מנוס כי אם לצאת משם ורק אז להתפלל, כי "אין שם מקום התפילה, כמו שכתוב 'והיה כצאתי את העיר אפרוש את כפי'".

ושים לב לפירושו של רביה"ק: "ומצרים הוא היפוך הניסים, כמו שכתוב 'ומצרים נסים לקראתו', שאין שם מקום הניסים" - ובפשטות זה נראה "תרגום" רחוק מאד ש"נסים לקראתו" פירושו "היפוך הניסים", אבל בין והתבונן איזה עומק יש כאן.

כי הנה תאר לעצמך מה היה עושה אדם מן השורה שעומד לו על שפת הים ולפתע פתאום הים נקרע ונגזר לי"ב גזרים ונסללים בו כבישים, האם נשימתו לא היתה נעצרת מעוצם ההתפעלות מהמחזה הנורא?! הרי בוודאי היה לבו נתקף מרוב פחד ומורא "לעושה נפלאות גדולות לבדו כי לעולם חסדו!".

אולם, ישנו עם כזה שכשהם רואים מציאות כזאת, הם ממש לא מתפעלים כלל ועיקר, ובשבילים הדבר נתפס שהנה נסלל כאן "כביש חדש" וממילא רצים קדימה - "נסים לקראתו" - מבלי לעצור אפילו לרגע ולחשוב "מה קורה כאן?..."

זהו מצרים, ו"עבדים היינו לפרעה במצרים"; כולנו היינו משועבדים למהלך מחשבה זו. "והוציאנו הקב"ה משם", וגם כהיום אנו נגאלים משם. וכל מי שרק מכונה בשם 'ישראל' ומאמין בהשי"ת, מקבל

בעמדנו כעת בימים הק' של פסח שיצאנו אז ממצרים, ברצוני לברר מה מגלה לנו רביה"ק על "גלות מצרים", מה זה אומר לנו כהיום. ולפי זה, מה אני צריך לכוון כשאני אומר בהגדה "חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים". מה זה בכלל 'מצרים' שאני נגאל ממנה בימים אלו, מי זה 'פרעה' המלך העריץ והאכזר שמשעבד אותי בגזרותיו, ובאלו דברים יש לו עלי השפעה. ולפי זה, האם מוטל עלי לעשות משהו כדי להיגאל ממנו, או שמא אין גאולתי הפרטית תלויה כלל במעשים שלי?

בספרו הקדוש ליקוטי מוהר"ן, מגלה לנו רבינו הק' תורות רבות אודות בחינתה הפנימית של "גלות מצרים" ואודות פרעה מלך מצרים, ואלקט כאן ממש מעט מזעיר.

הנה, באופן כללי, כתב רבינו הק' בתורה ז': "כל הגלויות מכונים בשם 'מצרים', על שם שהם מְצַרִים ל"ישראל" - הרי לנו שכל 'מיצר' ברוחניות, היינו כל דבר שמגביל אותך ועוצר אותך מלהתקדם בעולמך הרוחני, להתעלות קצת יותר בעבודת ה' - הרי נקלעת כעת ל"מצרים" רוחנית. ומְצַרִים אלו אנו נגאלים בימים קדושים אלו.

אמור מעתה: בימי הפסח מאיר עלינו אור של גאולה, המסיר מאתנו את המיצרים וההגבלות המונעים אותנו מעבודת ה', ואנו יוצאים מהם לחירות עולם!

ובאופן פרטי יותר; הנה שם בתורה ז' מבאר רביה"ק: "מצרים הוא היפוך הניסים, כמו שכתוב 'ומצרים נסים לקראתו', שאין שם מקום הניסים. ואין שם מקום התפילה, כמו שכתוב 'והיה כצאתי את העיר אפרוש את כפי'".

כלומר: המקום (הגשמי והרוחני) ששמו 'מצרים', כל מהותו הוא 'היפוך הניסים'. כל מה שאתה רואה, שומע, מריח - הכל זועק שם "טבע", מבלי לראות את השי"ת שהוא הא-ל מסתתר בתוך הטבע (וכידוע

יבואו טהורים ויתעסקו בטהורים

בשבוע החולף נערכה 'מסיבת חומש' מפוארת לתלמידי תלמוד תורה חסידי ברסלב 'אהבת משה' בירושלים עיה"ק, יחד עם הוריהם ומשפחתם, לרגל יומם הגדול עם תחילת לימוד החומש בין כותלי הת"ת. הרה"ח ר' שמעון שפירא שליט"א השתתף במעמד ונשא דברים נרגשים על שגב וגדולת התחלת הלימוד.

מקהלת הת"ת הנעימה את המעמד בשיירי רגש ושמחה, ובסיום המסיבה קיבלו התלמידים הצדיקים סידור וחומש שילוה אותם לאורך דרכם.

רק תחזיקו עצמכם ביחד!

ארגון 'מורשת הנחל' מוזמן את כלל אנשי שלומינו חסידי ברסלב ל"כיניוס חג ארצי" בשילוב "סיום שו"ע אברהם העוזר והתחלת שו"ע חושן משפט" במסגרת לימוד שני הלכות בכל יום, שיתקיים ביום שני, ב' דחול המועד פסח, בהיכל בית מדרשינו הגדול במא"ש, בראשות זקני ומשפיעי אנ"ש.

לעדכונים ומערך ההסעות, ניתן לחייג ל"קול מורשת הנחל" שמספרו: 025026343

"תנו לי אבנים וסיד"

מעמד מרגש במיוחד נערך בשבוע שעבר ע"י ישיבת 'מתיבתא' בהשתתפות מאות בוגרי הישיבה, בו הוכן האבן שיונח במעמד "הנחת אבן הפינה" שיתקיים בקרוב. זאת לאחר שכונן התקיים קמפיין לגיוס הסכום הנצרך להתחלת הבנייה, שהסתיים בס"ד בהצלחה גדולה, כשהסכום שגויס עומד על למעלה מ-5,500,000 ₪

בורא עולם בקנין השלם זה הבניין!

"אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו"

מארגון "מקור חכמה" לעידוד הבקאות בספר הקדוש ליקוטי מוהר"ן נמסר, כי בימים אלו התחילו חברי הארגון מחזור חדש בו נלמדים מידי יום 2 דפים ליקוטי מוהר"ן, בבקאות או בגירסא, ובעז"ה יסיימו את כל הספר לקראת ר"ח תמוז, אז יתחילו מחזור חדש.

בין כל הלומדים יוגרל כרטיס טיסה לציון הקדוש באומן על סך \$500

להצטרפות ופרטים נוספים: בא"י – 02-3720970 בארה"ב – 669-845-0803

כן אמר למיילדות העבריות "אם בן הוא והמיתן אתו אם בת הוא וחיה". כי 'בן' הוא בחינת ישוב הדעת, סטרא דכורא, שמשם כל הטוב, והוא רוצה להמית ולהשפיל הטוב בחינת בן, ולהחיות סטרא דנוקבא, שמשם עיקר אחיזת הרע והדינים, כי הוא בחינת דעת שאינו מיושב, בחינת עצבות ומרה שחורה שרוצה להגביר הרע על הטוב, להפיל עצבות ומרה שחורה על כל אחד, שלא יהיה ניכר הטוב שבו ולהמית אותו על ידי זה ח"ו.

... וזה בהיפך ממש מעסקי הצדיקים עם ישראל, שפועין והוגין ומדברין עמהן ושורקין ומצפצפין ומרמזין אליהם, לחזקם לעוררם ולהגביהם ולהרימם מכל מיני נפילות וירידות והשלכות שלהם, שיזדרזו בכל יום ובכל עת להתעורר מחדש בעבודת ה', בכל מה שיוכלו לחטוף, והוא ממש כדרך שמפייסין תינוק הבוכה ... והדברים מובנים לכל אחד למי שיודע רחמנות הצדיקי אמת עלינו אשר על ידם ה' יתברך מחזק ומנחם אותנו בבחינת כאיש אשר אמו תנחמנו כן אנכי אנחמכם" (ליקוטי הלכות, ערובי תחומין ו', יח).

ובכן, זהו אפוא ה"מצרים" שהשי"ת גואל אותנו משם.

ומה שמוטל עלינו לעשות, הוא: לרצות לצאת משם, ולהקשיב לקולו של משה שפותח לנו את הדעת ולהיצמד אליו. (ולא להיות מאלו שטוב להם שם, אשר אלו מתו שם בשלושת ימי אפילה כידוע, כי פרעה עם כישופיו הצליח לעוות את דעתם שהחיים הכי מתוקים ונפלאים הם לחיות בצל מצרים, מאחר שיש שם אבטיחים ודגה עם בצלים...)

"וירעו לנו המצרים ונצעק אל ה' אלקינו, וישלח מלאך", פירשו חז"ל זה משה. "ויוציאנו", משה, בחינת דעת. וע"י התגלות הדעת כתיקונו, אז ויוציאנו" (ליקו"מ תו' כ').

התאוות הבאים מכח המדמה" (קיצור ליקו"מ שם).

והנה, 'פרעה' הוא זה שרוצה לגזול מאתנו את צורת החיים האמיתית, והיינו לחיות עם הסתכלות אמיתית, ונכונה על העולם, ולגרום לנו לראות את ה'תאוה' בכל מקום ובכל דבר, ממש כבהמה שכל העולם שסביבה זה רק ה'יכי-תמצ' של אוכל וכדו'.

ואלו הן 'גזירותיו' של פרעה. 'ועל כן גזר פרעה על הזכרים דייקא, כי פרעה הוא בחי' הכח המדמה, שהוא כח בטל כנ"ל. שהוא מתגבר על הזכרון, שהוא בחי' בן זכר כנ"ל. כי כח המדמה כשמתגבר ח"ו, הוא פוגם ומבטל ח"ו את הזכרון כנ"ל. וזהו ויצו פרעה וכו' כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו" (ליקו"מ שם).

ונחוץ שתדע, שלפעמים - גזירותיו אלו, אינן נראות על פני השטח כגזירות שמכניסים אותך לרדיפת התאוות, אלא הן מתלבשות בלבוש של פרומקייט והערנסקייט, של עצבות ומרה שחורה, ולמעשה אינן אלא 'מיון' אחד גדול!

והוא "מה שהסטרא אחרא מתגברת להעלים את הטוב שבכל אחד מישראל על ידי הרע החופה עליו, ולהגביר עליו מרה שחורה ועצבות כדי ללכדו ברשתם ח"ו ... וזהו "ויעבדו מצרים את בני ישראל בפרך" שהסט"א בחינת מצרים, מעבידים בכבודות גדול מאד על ידי ריבוי המרה שחורה והעצבות. וזהו בחינת בעבודה קשה - בקושיא, בחמר - הלכתא וכו', כמו שאיתא בזוה"ק. כי הכל מחמת המרה שחורה, שעל ידי זה אין יכולין לא ללמוד ולא להתפלל, וכל מה שרוצין לעשות איזה דבר שבקדושה קשה וכבד וחמור עליו מאד, כי הם ממררים את החיות ממש, כאשר יודע כל אחד בנפשו.

... ופרעה הרשע, שהוא הסטרא אחרא, רוצה רק להגביר הרע. ועל

אפשר לשלוח שאלות שיפיע במדור הזאת בטל או באימייל של המערכת

נקודות

פֶּסַח, שְׁהוּא יְצִיאַת מִצְרַיִם, הוּא עֵקֶר הַתְּחִלָּה, כִּי הוּא תְּחִלַּת הַתְּקַרְבוֹת יִשְׂרָאֵל לְאֲבֵיהֶם שְׁבַשְׁמַיִם שֶׁהִתְחִילוּ לְהַפִּיר אוֹתוֹ וּלְהִתְחַיֵּל לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו בְּשַׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּפֶסַח (ליקוטי הלכות חלב ודב"ד אות ז')

הר"ר שמעון דוידוביץ הי"ו תרם להוצאות זכות "ככל לכבד"

הר"ר ישראל טנג'י הי"ו תרם להוצאות זכות "לכבד"

הר"ר אברהם שלום שיסא הי"ו לע"נ ינטא ב"ר שמואל הכהן זכות "לכבד"

הר"ר חיים רבינוביץ הי"ו תרם להוצאות זכות "לכבד"